

XXXI. ÉVFOLYAM

1922 FEBRUAR 19

VASÁRNAP

SZABADSAG SUNDAY MAGAZINE

UNIVERSITY OF FLORIDA LIBRARY
FEB 20 1922

VASÁRNAP

A "SZABADSÁG" SZÉPIRODALMI MELLÉKLETE.

SUNDAY MAGAZINE

of the oldest established and largest Hungarian Paper in the United States.

Editor DR. ANDREW CSERNA szerkesztő.

Edited and Published at

Szerkesztőség és Kiadóhivatal

700-710 HURON ROAD, CLEVELAND, OHIO

ÁMOR ISTENKE

ugyancsak hallgatni kénytelen az utóbbi időben. Nincs elég üzlet a számára. Rosszul megy szegénykének, nem csoda. Az emberek hidegek, kellemetlenek, keserűek, savanyuak lettek. Ki törődik ma a szerelemmel?

A NAGY szerelmesek árnyai, az írók, költők, kiknek szívei elvérzettek ama oltáron, amit Amorka tiszteletére állítottak, most megboszulják magukat: nevetnek Amorkán, aki hiába keresi az áldozatokat. Az áldozatok nem akarnak jelentkezni.

Pedig az idén még az időjárás is kedvezni akart neki. Kitavasodott, meleg szellők jöttek a nagy vizek felől, belefújtak az emberek gallérja alá és igyekeztek felmelegíteni őket, hiába, az emberek az utóbbi időben nem szerelmeskednek.

Mi lett az emberekkel? Jönnek a mindenre felelni tudók és azt mondják — hja a háboru elsavanyította őket, mások meg azt mondják — ugyan kérem, csak nem gondolja, hogy most szeretkezni fognak, mikor olyan rettentőek a gazdasági viszonyok?

HISZEN lehet, mindegyik tud valamit az igazságból. De ezek csak a felszín látják. Nem látják Amor areán a mély borot — ő tudja, hogy az emberek nem szerelmeskedésének oka mélyebb gyökerű, mint a háboru, mélyebb eredetű, mint a rossz gazdasági helyzet.

Az emberiség valahogyan megöregedett. Sokat olvasott talán az emberiség. Sokat látott már, sokat tapasztalt — és sokat dolgozott. Aki fáradt, annak nincsen kedve a szerelemhez.

A RÉGI sétányok tehát üresek, a parkok kopaszok és a hegyek oldalain tavasszal majd nőhet megint a virág, csak szórványosan jelentkeznek majd ifjú hölgyek és urak, akik andalognak ballagnak egymás oldalán, ritkán szólnak, a szívük dobogását figyelik és végre nem bírván már ellentáll-

ni, egymás nyakába hullanak és hosszú csókban egyesülnek.

RÉGEN még voltak emberek, akik szépen éltek, akiket nem hajszolt agyon az élet. Akiknek számára még zene szólott a tavaszi szellőben, akik ráértek megállni egy-két barátságos szóra, akik össze tudtak ülni egy asztal körül és pipázgatva, kvaterkázgatva, hányták-vetették meg a világ ügyes-bajos dolgait.

MANAPSÁG? Istenem. Érzéketlen örült rohanás mindenfelé — és szegény Istenben boldogult Makay Emil biztosan irtózva takarná el a szemét, ha ezt látná.

Nem Amorka, eredj csak szépen vizsgálja a kukkóba és ott sirdogálj, vagy töröld le a könnyeidet és foglalkozz talán kártyavár építéssel, vagy ólomkatonák harcra küldésével, avagy szíveket rajzolj a kályha előtt a hamuba, szíveket, amelyek soha, de soha nem fognak lángolni.

Szürke és kopott és unalmas és izgalommentes lett a világ. És senkinek sincs belőle öröme.

A japánok, ugylátszik úgy gondolkoznak, hogy vagy ismerjük el az ő egyenjogúságukat, vagy ők nekiállnak és bebizonyítják a fensőbb-ségüket.

Bergdöll, a híres és milliomas amerikai katonaszókevény Németországban polgárjogért folyamodott. Hálaistennek, most már megnyughatunk. Németország nem készül egy új háborúra.

Minden normális embernek két vágya van. Az első, hogy háza legyen. A másik, hogy autója legyen. Hogy minél hamarabb tudjon hazulról elmenni.

"Az az impresszióm, mondotta magában a törekvő ifjú író, hogy ezek a szerkesztők mind lelkiismeretbeli ellenzők."

Prohibíció pohárköszöntő: a szemed egészségére.

Orosz szoviet földművelésügyi jelentés: nemzetgazdasági növény nem nőhet forradalmi melegtágyban.

Azt mondják a tudósok, hogy bankót Kínában már ötezer évvel ezelőtt is nyomtattak. Lám, lám, most már tudjuk, mért volt a kínaiaknak annyi bajuk már ötezer évvel ezelőtt is.

Arizonában találtak egy koponyát, amelynek a csontja fél inces vastag volt. A koponyát elküldik Washingtonba, mondja egy jelentés. Mire való ez? Nincs Washingtonban elég kemény koponya?

Hat napig dolgozzál

A "Vasárnap" részére írta:

ALEXANDER BERNÁT

Igy olvassuk a bibliában, abban a esodolatos könyvben, mely nem tud elavulni, mely az emberiség ókorából fennmaradt és földet elötlünk, hogy a mult nem mult, mert ma is él és erős szálak fűzik a jelenhez. Az ige a legerősebb dolog a világon. Paloták, tornyok összedőlnek, ami megmarad belőlük, vagy nem értjük, vagy hosszú magyarázatra szorul, hogy valmit jelentzen számunkra, de a szó örökre él és a szó maga magát magyarázza. Hat napig dolgozzál és a hetediket pihenj, azt mindenki megérti, magáért teszi, és ha csak valamiképp lehet, követi. Honnét vette ez ige szerzője ezt a nagy bölcseséget? Mért nem mondta, nyolc órást dolgozzál, azután pihenj? Sokáig kellett az emberiségnek fejlődnie, hogy a nyolc órai munkanapot hirdesse és ez is csak úgy volt lehetséges, mert a biblia a pihenést mint isteni parancsot proklamálta. A nyolc órai munkanap emberi, célszerűségi parancs, melyet követek, ha kedvem tartja; az a munkaadónak szól, hogy vizsgálja ne éljen a munkás erejével. Ha nincs munkaadóm, akkor nincs is nyolc órai munkanap, tíz, tizenkét órát is dolgozom, amennyit akarok, a mennyit kell. De a hetedik nap pihenése isteni parancs és ha valaki nem hisz Istenben, akkor az emberi természet parancsa, melyet senki büntetetlenül meg nem szeghet.

Mért kell a hetedik nap pihenem? Először azért, mert rászorulok a pihenésre. A szakadatlan munka megölné a testemet, lelkemet. Ezért mondja a biblia, hogy mindenki pihenjen ezen a napon, a család is, még az állat is. Ez a szünet nem függhet az ur kényétől, körülményeitől; a parancs abszolút, azaz isteni.

A szünetnap nem közönséges szünet, az ünnep. Ünneplésen kell fogadni, mint a ragyogó menyasszonyt, imával üdvözölni és ünnepi hangulatban eltölteni. A szünetnap a szellem napja. A szünetnap a tiszta öröm forrása. Aki folyton dolgozik, nem ér rá lelke szavára hallgatni, ezért megszólaltatni; a szünetnap megövi a lelket, örökös rajtunk, hogy eszünk meg ne némuljon. Dolgozni kell, de a pihenés nap nem enged, hogy a munka nap szolgálj legyünk. A hetedik nap jelenti a két eget, a nap sugarát munkában emésztődő életünkben. A hetedik nap kiragad a mindennapból, mely megörölné valónkat és tisztább ré-

giókba emel bennünket. Legmélyebb jelentősége a pihenő napnak, hogy életünket ritmikussá teszi. A nyolcórás munka mellett is, mely világ-történeti jelentőségű, szükségünk van az egész pihenő napra. Csak a ritmikus élet igazi élet. Ritmusa van a természetnek, téiben, nyárban, ritmikus az életünk alvásában és ébredésében, ezek a természet ritmusai. A nagy bölcs törvényhöz a pihenő nappal ritmikussá tette az emberi élet tevékenységét. Nem mondta, dolgozzál egy félnapig és egy félnapig pihenj. Ez kurta ritmus. Nem mondta, dolgozzál nyáron és télen pihenj. Ez hosszú ritmus. Se est, se est nem érezzük igazi ritmusnak. Csodálatos bölcseséggel mondotta: dolgozzál hat napig és azután egy napot szánj a pihenésnek, a léleknek, a családnak, az igazi örömeink. Csak így bírjuk el az életet. Ha az ember gyalogol, akkor, ha ritmikusan jár, (pl. katonai zene mellett) kétszer akkora utat bír el; mi is az élet útján tovább kitarunk, ha a pihenő nap ritmusát érezzük. De ehez szükséges, hogy hat napig dolgozzunk. Ha tétlenkedünk, akkor nincs pihenő napunk, akkor elvész az élet ritmusa és a nyomunk, ha még oly jó dolgunk van is. Hat napig dolgozzunk!

Szerelem kertje

RÉGI FRANCIA NÉPDAL.

Szerelem kertjének
Legmagasabb fája,
Gyere édes kis anyyalom,
Feküdjünk alá,
Feküdjünk alá.

Legmagasabb fának
Legvékonyabb ága,
Azon ringó ringatózik
Egy dalos madárka,
Szépszeve madárka.

Szépszeve madárka
Puha picit fészke,
Abban írva nagy bűvészt
Egy picit levélke,
Aranyos levélke.

Mi van a levélben?
Az van a levélben:
Ugy szerettem a rózsámat,
Majd meghalok érte,
Majd meghalok érte.

HELTAI JENŐ.

HETI KRÓNIKA

ZENGI: HAFIZ

Oh mi szép, mi szörnyű szép,
Oh mi szép a mozinép.
Mindnyájan nézzük epedőn,
Mint játszanak a lepedőn.
Arcunkra festenek borot,
Ha játszanak soró, szomorut
Am lelünk pajzán kedvre kap,
Ha bohóságot játszanak.
Oh mi szép, mi szörnyű szép,
Ez a kancut mozinép.

Gyönyör forrása, csodákat,
Oh Hollywood, oh Hollywood.
Titokzatos, mint aziklovár,
Fantáziának csak arra jár.
Oh Hollywood, oh Hollywood,
Féled veszt ma minden ut,
Hol sok műkandój lóra kap,
S az erkölcseik lazultanak.
Oh Hollywood, oh Hollywood,
De szörnyen rád jár most a rud.

Szörnyen rád támadt a morál
Es féltéglákkal megadóbál.
Hősök, villének, szende nők,
Ma már bukott tilának ők.

Oh Hollywood, mi lesz veled?
Patty befűtött jaj neked.
Mért is volt olyan hü,
A hülye félkövér fin?
Ah Arbuckle, ah Arbuckle,
Téged tesznek meg bünbuckle.

Fogadd a részvétkosorut,
Oh Hollywood, oh Hollywood,
Mit csodál ezután a világ?
Királi álmodnak a libák?
Miók fog zugni suitgő,
Csuf pletykaszó, csuf pletykaszó?
Ehagynak mind a stréberek,
Producerek, a héberek,
Kihalt leszen minden berek
Es jönnek a reformerek.

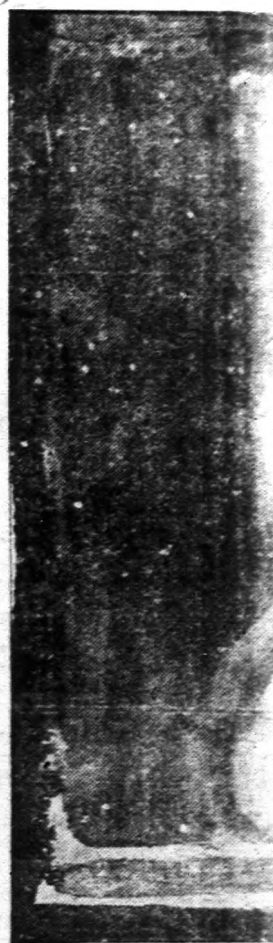
Es jönnek a reformerek,
S romodra majd sőt hintenek,
Elbukni fogsz, mint Dárius,
Vagy Karthagónál Marius.
Ki rendez benned orgiát?
Es sörgiát és borgiát?
Ki árul benned kokaint?
S ki bámolja a bokaint?
S amit a közönség megfizet,
Ki játszik majd citromvizet?

Mi lesz veled uramsia,
Te híres, szép kolonia?
Számodra most már nincs remény,
Mért gyomorruogott az erény.
A sajtó máris eltemet
Es nekrológot ír neked.

Es a sok feltűt idiót,
Hol keres majd sok milliót?
Hol lesz majd ezután galiba?
Es istennőcé sok liba?

Gyönyör forrása, csodákat,
Oh Hollywood, oh Hollywood,
Abrándjaink hol jártanak,
Most skandalumot gyártanak,
Hol ültenek sok dárídót,
Az ügyész ír most senaróit,
Sok tüzesvérű szín után
A rendőr vámpol mostanán,
S detektív játssza máma itt
Az intrikust, a tapkevit.

Mi bus kép, oh mi szörnyű kép,
A trónjavesztett mozinép.
Canossa felé visz az ut
Oh Hollywood, oh Hollywood,
Csak tedd le a bohócruhát
Es ölt magadra szörccsuhát,
Ugy könyörögj bocsánatért
A sok rossz mozigarabért...
Oh Hollywood, oh Hollywood,
De szörnyen rád jár most a rud...

TH

THALATTA! Az örök tenger, a végtelen óceán!

A világerőnek, a világlágyulalómnak, a világtörvénynek hatalmas megnyilatkozása! Vajjon mi érdemesebb a művész esetéjére, a költő lantjára, a drámaíró tollára, a művész alakítókézülgére, mint az a világ, amelynek a környezetét, amelynek a foglalatát a tornyosuló hullámok adják meg.

Bone kapitány egyike Amerika leghíresebb tengerészeknek. Nemesek tengerész, hanem író is. A toll avatott forgatója. Olyan, aki a tengeret ismerni, szeretni és félni tanulta.

Eugene O'Neill megírta "Anna Christie" nevű darabját. A darabnak a világa a tenger.

A darabnak énnélfogva látvatottabb kritikusa, mint Bone kapitány nem is lehet.

Es Bone kapitány, ezeket mondja a tengeresk drámájáról:

Kora ifjúságomban, írja, amikor még nem esküdtem örök hűségét az óceánnak, szorgalmas színházlátogató voltam. Akárhogyan is, még ha az iskolakönyveimet adtam is el titokban, de szerettem annyit pénz, hogy elmehttem a színházba. Végignézettem az akkori idők citromvizes drámáit. Drámákat, amelyekben sok szó esett a tengeréről, amelyek azonban nem mertek a tengerrel foglalkozni. Legfeltebb annyiban volt köziük a tengerhez, hogy a hős a tengerrekről visszaérkezett éppen kellő pillanatban, hogy megfenyítse a "villaint", aki el akarta rabolni a menyasszonyt.

Amikor azonban tengerész lettem és a tengert a magamigazi mivoltában megismerttem, egyszerűen féltékeny lettem a tengerre. Féltékeny és haragossá azért, mert azt szerettem volna, ha a szerelmemet, a végtelen óceánt ott láthatom a művészek vásznain, a könyvek sorai között, a verssek zengzetében és a színpad világában.

TENGER A SZINPADON

THALATTA! Az örök tenger, a végtelen óceán!

A világerőnek, a világlángyugalomnak, a világtörvénynek hatalmas megnyilatkozása! Vajjon mi érdekesebb a művész esetjére, a költő lantjára, a drámaíró tollára, a művész alakítókézségére, mint az a világ, amelynek a környezetét, amelynek a foglalatát a tornyosuló hullámok adják meg.

Bone kapitány egyike Amerika leghíresebb tengerészeinek. Nemesak tengerész, hanem író is. A toll avatott forgatója. Olyan, aki a tengert ismerni, szeretni és félni tanulta.

Eugene O'Neill megírta "Anna Christie" nevű darabját. A darabnak a világa a tenger.

A darabnak ennél fogva hivatalosabb kritikusa, mint Bone kapitány nem is lehet.

És Bone kapitány ezeket mondja a tengernek drámájáról:

Kora ifjúságomban, írja, amikor még nem esküdtem örök hűséget az óceánnak, szorgalmas színházlátogató voltam. Akárhogyan is, még ha az iskolakönyveimet adtam is el titokban, de szereztem annyi pénzt, hogy elmehettem a színházba. Végignémet az akkori idők citromvizes drámáit. Drámákat, amelyekben sok szó esett a tengerrel, amelyek azonban nem mérték a tengerrel foglalkozni. Legfeljebb annyiban volt közük a tengerhez, hogy a hős a tengeréről visszaérkezett éppen kellő pillanatban, hogy megfenyítse a "villaint", aki el akarta rabolni a menyasszonyát.

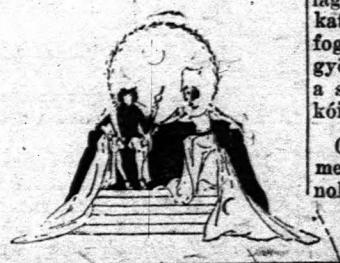
Amikor azonban tengerész lettem és a tengert a maga igazi mivoltában megismertem, egyszerűen féltékeny lettem a tengerre. Féltékeny és haragossá azért, mert azt szerettem volna, ha a szerelmemet, a végtelen óceánt ott láthatom a művészek vásznain, a könyvek sorai között, a versek zengzetében és a színpad világában.

Egy öreg tengerésznek és egyben hírneves írónak véleménye Eugene O'Neill sokat emlegetett "Anna Christie" című darabjáról, amelynek a háttere, a mozgatója, a lelke a tenger, a végtelen óceán.

Ami a képzőművészetet illeti, akadt néhány merész álmódó a festőművészek között, aki megfestette a tengert a maga igazi mivoltában. A legnagyobb azonban, ha tengert, ha hajót fest is, az ő tengerem az a tenger, amelyet meglátva Xerxes csapatai felkiáltottak, hogy: Thalatta, Thalatta...

És a drámaírodalomban. Ebben igazán a szüzi titkok fátyola takarta a tengert. Az igazi tengert és az igazi tengerészt nem igen keresték a drámaírók. A tengerész, akin a tenger mindenkoron rajtahagyja a maga lemoshatatlan nyomait, olyannyira komplikált és nehéz karakter, hogy azt íróilag megörökíteni hálátlan feladatnak látszik. Sokkalta egyszerűbb, ha teljesen hazugnak, jókedvű, kissé durva fiúnak jellemezzük, aki azonban ment a belső hibáktól, bünökktől és aki szívesen látja azt, ha barátságosan a vállaira vernek.

Én a magam részéről mindent meg tudom érteni. Hiszen mindmostanáig szinte lehetetlennek látszott az, hogy a tengert a maga igazi mivoltában színpadra vigyék. Mindég vártam ugyan, hogy Conrad, az izzig vérig író és izzig vérig tengerész, meg fogja végül szóllatni az óceánok végtelen birodalmát is a színpadon,

azonban azt mondják, hogy a hírneves regényírónak nem igen van színpadi érzéke és ezért távol is marad a színpadtól.

És emellett ott vannak a színpadi technikai nehézségek is. Hogyan lehessen odavarázsolni a színpadra a nyugalmas óceánt, avagy azt, amelyen a viharok verik fel a haragos tajtékot, a viharok korbácsolják fel a toronymagasságú hullámokban megnyilvánuló haragot. Hogyan lehet odavarázsolni a színpadra a tengerek esőjét, ködét?

Már magam is azt hittem, hogy mindez lehetetlenség, azonban a nézetem alaposan megváltozott az O'Neill darabjának láttára. Végtelen örömtöltött el, amikor láttam, hogy ime eljött valaki, aki a tengerészt a maga igazi emberi mivoltában viszi a színpadra és aki a tengert a maga igazi mivoltában szerepelteti.

Hogy eljött egy ember, aki megtanulta ismerni a tengert. Mert, hogy annak a magasságait és mélységeit ismeri, az a darabja után kétségtelennek mondható.

Hogy eljött egy ember, aki bennünket tengerészeket olyanokként szerepeltet, amilyenek tényleg vagyunk, primitívek az érzéseinkben és az impulzusunkban, nem is tudva arról, hogy a gondolkodásunk, a világnézetünk, a szokásunk szokatlan, nem tudva azt, hogy a foglalkozásunk mennyire, mily gyökeresen elszakít bennünket a szárazföldtől és annak a lakóitól.

O'Neill minden kertetés és melléktékintet nélkül olyanoknak fest bennünket, amilyenek ténylegesen vagyunk.

És ami csodák csodája,

a környezetünket is odavarázsolja a színpadra.

Mert a tenger maga van ott a színpadon.

A tenger, amelyet imádunk, amelytől rettegünk!

A tenger, amelyen uralkodunk ugyan, amelynek azonban mindennek dacára is engedelmességek!

A tenger ott van a színpadon. Érezhetően, láthatóan!

A tenger egyenes alkatrésze ennek a drámának.

Sőt a tenger főszereplője a darabnak. Az emberek sorsát irányítja a maga szeszélyei szerint.

A dráma hősnője Anna, egy öreg tengerésznek, egy vén tengeri főkának a leánya. Az apja egy rokonának szárazföldi faruján nevelteti. Nem akarja, hogy a tengerre menjen, nem akarja, hogy meg is lássa a tengert, nem akarja, hogy a végzete a tengerésztragédia legyen. Hogy a tengerész és annak asszonya és a végtelen tenger szerelmi hármasa rontsa meg az életét.

Olyannyira félti a tenger behatásától, hogy hosszú ideig alig ír neki és nem is érintkezik vele.

Meg van nyugodva, hogy biztonságban van a lány. Ott van a szárazföldön, a rokonainál.

Egyszerre csak jön a tudósítás, hogy a lány eljön hozzá. Nosza meg kell szabadulni.

nia Márhától, az asszonytól, akivel együtt él a bárkáján. Elkergeti Márhát, ez azonban találkozik Annával, a leánnyal és rögtön megállapítja, hogy Annából közönséges utca lánya lett.

A második felvonás maga a tenger. Hideg, esuf, ólmos ködben hánykolódik az apának a hajója. A leány kigyógyul az előbbi életuntagságból és kezdi megérteni, kezdi érezni azt a végtelen nyugalmat, amelyet egyedül a sós vizek hatalmas birodalmá tud biztosítani.

Az apa azonban retteg. Tulközel van a nagy ellenség. A tenger.

Félti a lányát a tengertől, mert látja, hogy az utóbbi mind mélyebben érez a tenger iránt, mind jobban erőt vesz rajta az apja vére, az őseinek a vére, az igazi tengerészvér.

És egyszerre megszólal egy vészharang. A ködben egy hajó megfeneklett és annak legénysége egy nyomorult bárkáról az apának a hajójára száll. Köztük van Matt Burke is, a fiatal, az erős, az igazi tengerész.

És jön a sors. Matt beleszeret Annába és meg is vallja a szerelmét.

A tenger újabb áldozatra szomjazik.

A harmadik felvonás Bostonban játszódik. A hajó a kikötőben vesztel.

És kifejlődik az Anna tragédiája.

Szereti az apját, szereti Mattet, azonban nem tud nekik hazudni.

Megvallja, hogy kiesoda, hogy ki volt és az apa rájön arra, hogy nem a tenger rabolta el a lányát, hanem igenis a szárazföld, a maga bűnével, a maga romlottságával. A tenger, a jótékony tenger az, amely nyugalmat, örök nyugalmat, hűs sirt biztosít a sokat szenvedett leánynak.

Ebben a dióhéjba foglalt cselekményben benne van a tenger lélekzete, benne van a tengerésznek a képe, a tengerésznek a filozófiája.

Nem csoda tehát, ha David W. Bone, a vén tengerész rajong az O'Neill darabjáért.

A BOSSÁNYI LILIOMOK

Irta Lőrinczy György

— Eben gubát cserélünk! — írta a leveleiben Bossányi Timót keserű sóhajszóval, a menyasszonyának, a szép Majthényi Kátának. A levéllel Pakal, a Bossányi-udvar kommissziós cigány-stafétája szaladt át Novákra, miután Himót urnak hirtelenében valami baja támadt az egyik jobbággyával, a kit a Thököly uram garázda kurucrai alaposan elagyabugyáltak.

Az eben-guba az volt, hogy Kücsük Meheméd, az érsekújvári baba, a város parancsnoka, bucsut mondott Érsekújvárnak és Temesvárra költözött át, a Köprili Achmed nagyvezér parancsa szerint és a helyére Musztafa pasa került. Ez épp akkoriban történt, mikor Thököly Imre kétszáz gyalogos kurucal és négyszáz török lovassal váratlanul rajtaütött Privigyén. Az ősi tót városkában országos vásár lévén, nagy messi környékének minden épkezláb embere és minden paripája összeszárdult. Válogathatót bőven, a kuruc is, a török is. Az izmos hegyi ló nagyon kapós a becses préda mindkettőnek. Mert az alföldi csikó csak a sikot és a gyöpot állja; a hegyi uton hamar megpókosodik, de a privyeyi hegyek oldaláról származó nem ilyen válogatos. Az épp úgy bírja a dombot és a hegyet, mint a síkságot. A tilosban és titokban csavargó, rejtkező, boszótban bujkáló szegény üldözött kurucnak hű bajtársa, a mi nélkül csak félelmeinek érsi magát, vagy éppen embernek se.

Egyszóval: az északról, Privyegye felől Thököly kurucrai, délről Érsekújvár felől Musztafa kóbor martalócai szorongatták Bossányt s a falu ilyképpen két, sőt három tűz közé került. Ha ugyanis számbavesszük, hogy a bossányi és környékbeli nemes családok se az egyikhez, se a másikhoz nem csatlakoztak, sőt tiltakoztak a török hódítás ellen és Thököly kurucrait lázadóknak nyilvánítván, Nyitra vármegye rendével egyetértően örök hűséget esküdtek Lipót császárnak. A mire a mérges kúre hadak nyomában azzal felelték, hogy porrá égették a falut és környékét, főképpen és elsősorban, persze, a nemesi kúriákat. Nagyon siettek vele, nehogy a törökök megöljék, őket ebben a hazafiai munkálkodásban.

Különbség, nézeteltérés, tudjuk, elegendő volt a kuruc meg a labanc között. De abban az egyben meghatározó egyetértett mind a kettő, hogy útni kell egymást. — A magyart. Ez a legfontosabb, a legsürgősebb turáni probléma! Ha egyébként is olyan tökéletesen értettek volna a magyar urak, mint a fokoshoz, a mivel egymás fejét lyukasztgatták!

Persze, a Bossányi Timót kúriája is porrá égett. Ilyesmá máskor le megessett a Bossányi-kúriával, rendszerint minden száz esztendőben egyszer, ebbe a gyakorlatba lát a Bossányi-nemzettség sohase jusztaul el. Néha még örült is neki, vagy megkönnyebbülten lélekelt föl. Hiszen ha a tűzveszelem nincs, akkor az ősi kúria tovább dűledezik és foltosodik. Mire a tetőt rendezzedik, a vakolat málik le, s ha ezzel elkészülnek az ablakokat, ajtókat rági a szu. Az ilyen szakadatlan reparáció mindig csak félmunka s a turia, a melyiken végzik, olyan, mint a mostoha gyerek; ha a lábát takarják be, a feje van künn, ha

a fejét takarják be, a lába van künn. Most már legalább végigbetakarják, a fejét is, a lábát is. Mert Bossányi Timót is nagy ur, de a muszaj még nagyobb. Kivált, ha azt a muszajt Majthényi Kátának hívják.

A szép menyasszonyt tudniillik hová vigye Timót ur? Az meg nem esufolja a családi tradícióját, semmi szerelem kedvéért, az bizonyos. Végig a Nyitravölgyön, minden veréb azt a tradíciót csiripel: Ha nem büszke — nem Majthényi; ha nem bolond — nem Bossányi; ha nem korhely — nem Simoñyi. És Majthényi Kata igazi Majthényi volt; nemcsak a legszébb, de a legbüszkébb leány is, és Bossányi Timót igazi Bossányi: tökéletes bolond. Már a mi a szerelem illeti.

Már az esküvőt is kitűzték, szüret utánra, új borra. A galgóczi buresák nemcsak arra való, hogy a hazafiai bánatot oltoassa, hanem arra is, hogy a szerelmes szív tüzet, lángját élesztgesse. Erre-ugyan a mint láthatjuk, nem sok szükség volt, annál nagyobb azonban arra, hogy az esküvőre föl-épüljön az új Bossányi kastély. Tornáccal, verandával, istállóval, hegyes valami hiányosság megbánthassa a százsorszép menyasszony Majthényi-büszkeségét.

Hát építsük föl! Van ahöz Bossányi Timótnak elegendő zsöl-lerje, jobbággya, cigánya, sőt még kész téglafetője is.

— Engedelm. Mert a mióta a török tanyát ütött Érsekújvárról és a hosszú keze Bossányig, sőt Privyegyig fölnyulik, azóta vége a magyar szabadságnak, uri jognak, ősi dolyfnek! Még lélekzeni is csak akkor szabad, mikor a török megengedi. Ezért vakargatta heteken át Timót ur a szerelmes bolond fejét. Mert hiszen módja ugyan volna a dolognak, nem is olyan nehéz, a milyennek látszik. Mindössze is egy alázatos instanciába kerülne: adjon rá engedelmet a kegyelmes Musztafa baba, hogy a leégett Bossányi-kúriát újjépítse.

Csak hogy az ilyen instanciát megírni már nem olyan könnyű. Először is, mit szól a világ hozzá, hogy Bossányi Timót a megyeházán Lipót császár mellett feneke-dik, a maga házáért meg Musztafa pasa előtt gőnyvedez? Aztán meg az ilyen gőnyvedezésre nem is a Bossányiak dereka teremtdött. Azt már sokszor leütötték egyszer-mászor, ugy, szerelmes kalandok tilosaiban, de meghajolni... eddigelé még meg nem tanította senki emberfia: se a török, se az osztrák császár, sőt még a kuruc se.

Nohát megtanította most az, a mihez a császárok kevésbé értenek: a szerelem. Azzal ugyanis, hogy a világ mit szól az ügyhöz, Timót ur vajmi édes-kezeset tördődött, ellenben annál többet azzal, hogy mit szól a százsorszép menyasszony. Az pedig hamarosan készen volt a perdöntő felelettel. — Vagy akar kegyelmed hitestársul, vagy nem. Ha akar, akkor akarjon éretten, a kedvemért kérni is, nemesk parancsolgatni. Nekem mindegy, hogy a Lipót császár nevében építi-e föl a kastélyt vagy a Musztafa pasa nevében és kegyelmednek is mindegy, a kastélynak is. A fő, hogy fölépüljön. Timót ur fölélekedett. A mi a büszke Majthényinek nem derogál,

nem derogálhat a bolond Bossányinak se! Diktum-faktum; Timót ur bizony szép gömbölyű cikornyákkal meg is írta az instanciát tüstént. Olyat se irt még ezen a kerek világon Bossányi soha! Szinte még az írásban is, minden harmadik sorban hasravágta magát a kegyelmes pasa előtt, ne-hogy beleköthessen, hogy nem eléggé alázatos. Sőt még maga, személyesen adta át az instanciát Szalih agának, a pasa kövér berglerbégének, persze, szépen csengő ezüsttallérok kíséretében, a mi mindenkor és mindenütt igen nyomós argumentumnak ismertetik. Nincs olyan leégett ház, a mit száz tallérrel be ne lehetne zsindelyezni!

Rövidesen meg is érkezett rá a Musztafa pasa engedelm. De a baba izadt még csak bele Bossányi Timót igazán. Csupa szerence, hogy már eddig is bolond volt, mert most csakugyan megbolondult volna.

— Tu chien! írta Musztafa pasa. Franciául kezdte: Te kutya! Bizonyosan, hogy annál jobban megérték. De a folytatása még érthetőbb volt: Hitvány gyaur! Elolvastam az alázatos ökröndőzsedet és hogy lásd, milyen nagy-lelkű az igazhívó és milyen emberséges, hát megadom az engedelmet, építsd föl a kutyáodat. De kikötöm, hogy ennek fejébe kilenc nap alatt kilenc hajadont nekem beszoalgatass, még pedig ide, Érsekújvárra. Hogy hol veszed, az nem az én gondom, ám-bár kilenc hajadont Bossányban is találhatasz, a fő, hogy mind a kilenc tiszta és érintetlen legyen, fehér, mint a kalifa kertjében a lilium, máskülönben az új istálló is újra a szelek szárnyára kerül. Aláírva: Musztafa, érsekújvári pasa.

Gyöngyözött a verejték a Bossányi Timót magas homlokán, míg mindezt elmondta Majthényi Kátának. Quid nunc? Mitévők legyenek? A szép menyasszony előbb nagyot kacagott. Aztán rávetette a két kerek szemét a daliára. Mint-ha azt mondta volna: — Még azon tőri kegyelmed a fejét? — De... Kata. Az istenért! Kilenc hajadont! — Hát kilenc, — nevetett a leány. — Kilenc lilium — a tizedikért. Kilenc paradicsom — egy mennyországrért. Azt kegyelmednek kell tudnia, megéri-e, vagy sem? És Bossányi Timót tudta. Azaz, hogy csak annyit tudott, hogy Majthényi Kátáért odaadná akár a Nyitravölgy valamennyi liliumát is.

Míg a Nyitravölgyön csöndesen lefelé kocogtak, Sunyák Mihály-nak, az igása öltözött paradicsomkocsinak egyetlen szava se volt. A bóbítás sapkájáról oldalt fekete libatoll meredt az égnek és az agyarán fehér mézszipra füstöl-gött. Mellette a szép Ocsenás Mária gubbaszott, hátul a szekérben meg a többi nyolc bossányi lilium dalolgotott, rendet'elkenedett, vi-

hamsolt. Andódon, Érsekújvár előtt az utolsó faluban, pihenőt tartottak özvegy Czuczor Péternél, a legszélsőbb házban, a hol a legjobb itató-kut van a lovak, és töpörtös pogácsa a lányok számára. Mihály megabrakolta és megittatta a lovait, a lányok azalatt virágot szedtek a réten és ügyet se vetettek rá, mit trafikál Sunyák Mihály a vén Czuczornéval. Azután meg, hogy Érsekújvárhoz közeledtek, már a lányok is elhallgattak, sőt el is meláztak. Észre se vették, hogy Andódról már csak nyolcan indultak a szekéren. A kilencedik lilium, hogy épp maga a szép Ocsenás Mária, lemaradt valahol. Tán kiesett a kocsilélekből.

Musztafa pasa künn táborzott Andó és Érsekújvár között. A sik mezőn vert tömérdek sátor körül spáhik és janicsárok, meg egyéb léhűtők ögyelegtek seregestül, mikor egy déltájban Sunyák Mihály beállított a liliumos szekérről. Az örtálló spáhik három mordályt szögeztek feléje. — Állj, ki vagy! Mihály alázatosan megemelte a libatollas sapkáját, de fanyarul a török szemébe vigyorgott! Aztán a szekérére mutatott. — Né, te, né! Hát nem látod, hogy a kegyelmes pasához jöt-tünk? — Bolond! A pasához? — Nohát, Bossánybul: A Timót urtól. Ezzel a... mind a kilenc.

A spáhi már észrevette a lányokat és egyszerre megszédült. Annyit ő is tudott, hogy az ilyen vendégeket mindig szivesen látja Musztafa pasa. — Megállj. Majd szólok Szalih agának. Alig fordult el, már jött is vissza. Mellette lihegve loholt a kövér Szalih aga, nyilván sietősnek tartva az ügyet. Karvaly szemével végigpillantott a Sunyák Mihály liliumos szekérén. Majd odament, megcsipkedte a lányokat és nagyot röhögött, mikor azok szégyenkezve el-elvinnogtak. — Na, megjárja, — szolt elégedetten. És sorra számolta a liliumokat: kettő... négy... hat... nyolc... Akkor Mihályra fordul-t: — Hát a kilencedik? Te hitetlen kutya? A kilencedik? Mihály ártatlan képet vágott. Csak vakargatta a csontos üstökét. Olyan butának látszott, mintha háromig se tudna számolni. — A kilencedik?... akadozott a szóban. — Azzal ez ekkis baj esett. — Micsoda baj? — Le kellett tennünk Andódon. Az özvegy Czuczornénál, ha ismered. Szalih aga bosszusan intett, hogy ismeri. — Az a vén boszorkány! Bizonyosan másnak... Mihály csak bólogatta a nagy fejét. — Hát másnak. Az ördögnek. A pokol urának. — Mi az ördög? Hát az is itt lakik? — Nem lakik, de erre csavargó. A kilencedik lány himlőbe esett. Fekete himlőbe.

Ha a ménkü csapott volna le Szalih aga előtt, akkor se ugrott volna nagyobb, mint erre a rémséges szóra. A szeme szinte kidagadt a homloka alól. Elápadt, majd elvörösödött. Tántorgva hátrált a sátorok felé, mi-

közben fuldokolva ordított Sunyák Mihályra. — Takarodj innen, hitetlen kutya, a himlős tyukjaidal! Karóba huzatlak, gazember! És még ide meraz jönni! Mihály azt se tudta, hogyan kotródjék el a szeme elől. Kézbe kapta a gyeplőt és megcsapkodta a fáradt paripáit. Föl se ült csak úgy kocogott maga is a lovak után, tükön-bokron keresztül Andó felé. A nyolc leány a szekérről bámulva nézte és értetlenül. Hogy Sunyák Mihály bolondult-e meg, vagy a kövér Szalih aga.

Azon az őszön, a galgóczi szüret után azonban a Bossányi-kúrián tíz lakodalmat ülték egyszerre, ugyanegy éjszakán. Egy legény se maradt Bossányban és egyetlen lilium se. Nemcsak a Bossányi Timót meg a gyönyörű, a büszke Majthényi Kata lakodalmát ülték, hanem a Sunyák Mihályt is a szép Ocsenás Máriával. Mind a tíz lakzit maga Bossányi Timót látta el tyukkal, kalácsal, sőt borral is. Két ökröt huztak nyársra és három horod galgóczi buresákok ütöttek csapra. Előbb két horodot Érsekújvárra gurítottak le Musztafa pasának. Nem muszaj azt Sztambulban tudni, hogy mivel él az érsekújvári pasa. A proféta különben is csak a szeszest italtól tiltja el az igazhívót, de Musztafa pasa nem is szeszt iszik, csak szőlőt. Hámozva, mag nélkül.

Odalenn a majorságban a jobbággyok, zsöllerek és cselédek vigadtak. Fönn meg az urak. Az ujjonnan épült Bossányi-kastélyt a tíz lakzival avatták menyországrá. Eppen Simonyi Tádé emelte a kupját annak a menyországnak az argyalára, a ragyogó, a világszép Majthényi Klárára, mikor az inas lábujjhegyen belopózott a vigaságtól zengő terembe. Levelet nyujtott át Bossányi Timótnak. — Egy spáhi hozta loháton. Musztafa pasa küldte Érsekújvár-ról.

A társaság meghökken. Timót ur idegesen törte össze a spanyolviaszk pecsétet a levelelen. — ... a jó csipőst peni, len keszenem, írta Musztafa pasa. Mind kegyelmednek. És nem is haragzom, ha-hogy olyan tréfát is mivel. Mert ez a galgóczi burciak ha cipősz is, de nem himlews... kívánom, hogy a bossányi liliumok se...

A társaság meghökken. Timót ur idegesen törte össze a spanyolviaszk pecsétet a levelelen. — ... a jó csipőst peni, len keszenem, írta Musztafa pasa. Mind kegyelmednek. És nem is haragzom, ha-hogy olyan tréfát is mivel. Mert ez a galgóczi burciak ha cipősz is, de nem himlews... kívánom, hogy a bossányi liliumok se...

A társaság meghökken. Timót ur idegesen törte össze a spanyolviaszk pecsétet a levelelen. — ... a jó csipőst peni, len keszenem, írta Musztafa pasa. Mind kegyelmednek. És nem is haragzom, ha-hogy olyan tréfát is mivel. Mert ez a galgóczi burciak ha cipősz is, de nem himlews... kívánom, hogy a bossányi liliumok se...

közben fuldokolva ordított Sunyák Mihályra.

— Takarodj innen, hitetlen kutya, a himlős tyukjaidal! Karóba huzatlak, gazember! És még ide meraz jönni!

Mihály azt se tudta, hogyan kotródjék el a szeme elől. Kézbe kapta a gyeplőt és megcsapkodta a fáradt paripáit. Föl se ült csak úgy kocogott maga is a lovak után, tükön-bokron keresztül Andó felé. A nyolc leány a szekérről bámulva nézte és értetlenül. Hogy Sunyák Mihály bolondult-e meg, vagy a kövér Szalih aga.

Azon az őszön, a galgóczi szüret után azonban a Bossányi-kúrián tíz lakodalmat ülték egyszerre, ugyanegy éjszakán. Egy legény se maradt Bossányban és egyetlen lilium se. Nemcsak a Bossányi Timót meg a gyönyörű, a büszke Majthényi Kata lakodalmát ülték, hanem a Sunyák Mihályt is a szép Ocsenás Máriával. Mind a tíz lakzit maga Bossányi Timót látta el tyukkal, kalácsal, sőt borral is. Két ökröt huztak nyársra és három horod galgóczi buresákok ütöttek csapra. Előbb két horodot Érsekújvárra gurítottak le Musztafa pasának. Nem muszaj azt Sztambulban tudni, hogy mivel él az érsekújvári pasa. A proféta különben is csak a szeszest italtól tiltja el az igazhívót, de Musztafa pasa nem is szeszt iszik, csak szőlőt. Hámozva, mag nélkül.

Odalenn a majorságban a jobbággyok, zsöllerek és cselédek vigadtak. Fönn meg az urak. Az ujjonnan épült Bossányi-kastélyt a tíz lakzival avatták menyországrá. Eppen Simonyi Tádé emelte a kupját annak a menyországnak az argyalára, a ragyogó, a világszép Majthényi Klárára, mikor az inas lábujjhegyen belopózott a vigaságtól zengő terembe. Levelet nyujtott át Bossányi Timótnak. — Egy spáhi hozta loháton. Musztafa pasa küldte Érsekújvár-ról.

A társaság meghökken. Timót ur idegesen törte össze a spanyolviaszk pecsétet a levelelen. — ... a jó csipőst peni, len keszenem, írta Musztafa pasa. Mind kegyelmednek. És nem is haragzom, ha-hogy olyan tréfát is mivel. Mert ez a galgóczi burciak ha cipősz is, de nem himlews... kívánom, hogy a bossányi liliumok se...

A társaság meghökken. Timót ur idegesen törte össze a spanyolviaszk pecsétet a levelelen. — ... a jó csipőst peni, len keszenem, írta Musztafa pasa. Mind kegyelmednek. És nem is haragzom, ha-hogy olyan tréfát is mivel. Mert ez a galgóczi burciak ha cipősz is, de nem himlews... kívánom, hogy a bossányi liliumok se...

A társaság meghökken. Timót ur idegesen törte össze a spanyolviaszk pecsétet a levelelen. — ... a jó csipőst peni, len keszenem, írta Musztafa pasa. Mind kegyelmednek. És nem is haragzom, ha-hogy olyan tréfát is mivel. Mert ez a galgóczi burciak ha cipősz is, de nem himlews... kívánom, hogy a bossányi liliumok se...

ÖRÖM

ha az óhazaiak hírt hallanak amerikai rokonaitól, de KÉTSZERES ÖRÖM ha az amerikai rokonok pénzesegítést is küldenek. AZ AMERICAN UNION BANK LEGOLCSÓBBIAN ÉS LEGGYORSABBAN UTALJA ÁT A PÉNZT MAGYARORSZÁG B Á R M E L Y RÉSZÉRE.

KÖZJEGYZŐI ÜGYEK pontos és lelkiismeretes elintézése. HAJÓJEGYEK a legjobb vonalakra eredeti áron. FELVILÁGOSÍTÁS ÉS TANÁCSOT INGYEN ADUNK. AMERICAN UNION BANK Németh János, elnök. Főszékhely: 10 East 22nd Street a Bankpalotában. Filék: 1597 Second Avenue Corner 83rd Street NEW YORK.

A LEFOLYT világháború bebizonyította azt, hogy a nők férfiakat a mindennapi élet és foglalkozás, ugyszólván majdnem minden ágában pótolhatják és még hozzátehetjük azt is, hogy teljes sikerrel. De míg a férfiaknak a nőkel való pótlása a kényszerítő körülmények következtében történt, tehát csak rendkívüli ténynek vehető, addig a jelenleg a nők körében egyre jobban terjedő sportzerű nevelés oly eredményeket produk-

lál, melyek előtt bármily hihetetlennek látszanak, bámulattal kell meghajolnunk és el kell ismernünk, hogy azok bár rendkívüli eredmények, de nem a kényszerítés, hanem a rendszeres sportzerű training következményei.

A sport terén már eddig is találkozunk női bajnokokkal, kiknek eredményei megközelítik a férfiakét, sőt egyes sportágakban, mint például a tenisz, kosárlabda, úszás éppen olyan élénk a nők sportélete, mint a férfaké. Jellegzetesen azonban a női atléták Miss Ida Schnell személyében oly képviselőre akadtak, ki a testgyakorlás minden ágában kitűnő.

Elsősorban Miss Schnell kitűnő futó s a mi fő nemesk a síkfutásban bajnok, hanem mestere a futások legnehezebb ágának a gátfutásnak. A legutóbb New Yorkban rendezett hűlgyversenyen a gátfutás bajnokságát oly imponáló módon nyerte s ideje olyan elsőrangú volt, hogy nyugodtan részt vehetne bármely férfi versenyen is. Nint valódi amerikai, ter-

Mire képesek a nők

Miss Ida Schnall a világ legjobb női all around atlétája, ki máig mintegy 13 különböző bajnokságot és vagy tizserleget nyert. — Ugyességét talán felülmúlja a vakmerősége, mert Miss Schnall egyike az aeroplánról való leugrás bajnokainak.

mésztesen rajongó hive Amerika kedvence nemzeti sportjának, a base ballnak s szemtanuk állítása szerint elsőrangú piteher.

Kitünő súlydobó és nagyszerűen kezeli a diszkoszot is, távolugró és magasugró, szóval az összes out-door sportágakat kultiválja.

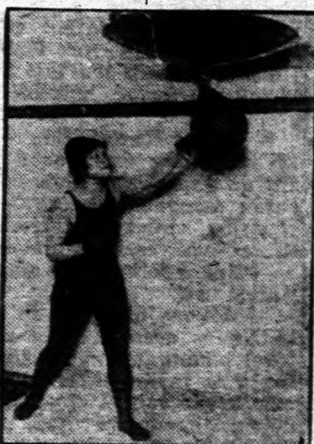
Miss Schnall emellett teljesen otthon van a torna-teremben is s mint a képünkön látható gyakorlata mutatja, ebben is elsőrangú.

Testtartása kifogástalan s gyakorlatainak a keresztülvitele könnyed s nemesak a korlát, hanem a nyújtón és a lovon is elsőrangú.

Naponta állandó box-traininget tart s bár Dempseynek nem lesz sohase az ellenfele, mindamellett "balkezesei" figyelemre méltók s bizonyára megállná a helyét a "ringben" is.

tünőbb trainerek vezetése alatt naponta órákat fordít testedzésre.

Társaságba keveset jár, mert az indoor training után kimegy a versenypályára és

Miss Schnall elsőrangú atléta mindamellett konstán munkát kell, hogy a sport egy pár ágépséggel nem a női nemnek való s bár nagyon szép és elismerésre méltó, ha valak "többszörös bajnok", mindamellett a nő tulajdonképeni ivatása a család és az otthon a tulzásba vitt testedzés egyáltalán nem alkalmas ezen legzebb női tulajdonság kifejtésére.

Egyelőre azonban még Miss Schnall sem az iskoláját, sem körútját nem kezdte meg s női testnevelés reformációja nem haladt még annyira előre, hogy a mai fiatal házasebeknek attól kellene tartani, hogy családi nézeteltérések esetén feleségeik az ő jogos nézeteiknek, egy dupla Nelson vagy egy "knock out" kíséretében szereznék eredményt.

Sokkal komolyabb, illetve

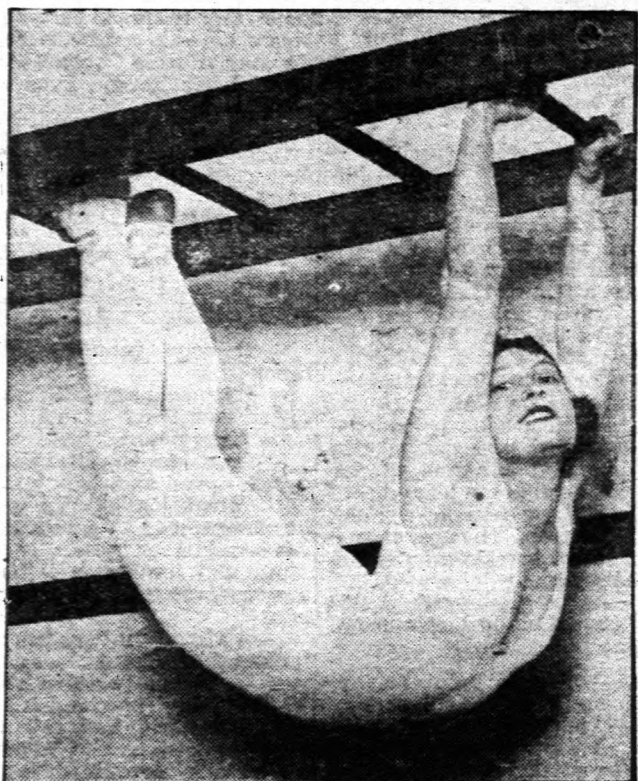
tan felvehetik Miss Schnallal a versenyt.

Mint már említettük, Miss Schnall legjobb eredményeit a buvár-uszás és a műugrás terén érte el s különösen nagy sikereket ért el a Madison Square Garden-ben rendezett uszóversenyben, hol férfi versenytársakat győzött le.

A buváruszásban, illetve a tányérszedésben első lett, a mennyiben a medence fenekén szétszórt összes tányérok felhozta rekordidőn belül, másrészt műugró gyakorlatai valóságos lázba hozták a közönséget.

A LEFOLYT világháboru bebizonyította azt, hogy a nők a férfiakat a mindennapi élet és foglalkozás, ugyszólván majdnem minden ágában pótolhatják és még hozzátehetjük azt is, hogy teljes sikerrel.

De míg a férfiaknak a nőkkel való pótlása a kényszerítő körülmények következtében történt, tehát csak rendkívüli ténynek vehető, addig a jelenleg a nők körében egyre jobban terjedő sportszerű nevelés bizonyos eredményeket produk

ott a szabadtéri sportágaknak hódol.

Életmódja rendkívül egyszerű. Magas sarku cipőt vagy fűzőt nem hord; korán kel és korán fekszik, mértékletesen étkezik s ellensége az ugynevezett good time-oknak. Mostanában egy női testnevelő intézet alapításával foglalkozik, mely intézet hivatva lesz az egész női testnevelést reformálni vagyis szerinte olyan erős izmu nőket fognak ott nevelni, kik képesek a férfiakkal is felvenni a versenyt.

Miss Schnall be akarja vezetni az iskolájában a birkózást is és pedig a "catch as catch can" és a japán rendszert, mert szerinte elérkezett az ideje annak, hogy a nők eldobják maguktól a "gyöngye és védtelen" jelzőt s ezen célra legalkalmasabb, ha belőlük kitünő birkózókat nevelünk.

Miss Schnall különben is lelkes hive a női testnevelés reformációjának s egy hatalmas propaganda körutat tervez, melyre magával szándékozik vinni legjobb tanítványait s felolvasásának keretében gyakorlatilag szemléltethető modorban fog igyekezni meggyőzni a nagyközönséget elveinek a helyes voltáról.

Mindenesetre szép és helyes a női testnevelés, de semmi esetre sem szabad tulzásba vinnünk s bár elismerjük, hogy

lál, melyek előtt bármily hihetetlennek látszanak, bámulattal kell meghajolnunk és el kell ismernünk, hogy azok bár rendkívüli eredmények, de nem a kényszerűség, hanem a rendszer sportszerű training következményei.

A sport terén már eddig is találkoztunk női bajnokokkal, kiknek eredményei megközelítik a férfiakét, sőt egyes sportágakban, mint p. o. tenisz, kosárlabda, uszás éppen olyan élénk a nők sportléte, mint a férfiaké. Jelenleg azonban a női atléták Miss Ida Schnall személyében oly képviselőre akadtak, ki a testgyakorlás minden ágában kitünő.

Elsősorban Miss Schnall kitünő futó s a mi fő nemesak a síkfutásban bajnok, hanem mestere a futások legnehezebb ágának a gátfutásnak. A legutóbb New Yorkban rendezett hölgyversenyen a gátfutás bajnokságát oly imponáló modorban nyerte s ideje olyan elsőrangú volt, hogy nyugodtan részt vehetne bármely férfi versenyen is.

Mint valódi amerikai ter-

Rendkívül kedveli a létra-gyakorlatokat, mert szerinte az avval járó testhomorítások adják meg az egyén ruganyosságát és egyuttal nagyban elősegítik a test karcuságának a kifejlődését.

Teste rendkívül hajlékony, de ő az ugynevezett kigyó gyakorlatokat "a rendkívüli testkicsavaró mutatóványokat" kerüli, mert azok idővel tönkreteszik a kötőszabályokat s így ő megmarad a szigorú sportszerű gyakorlatok mellett.

Kitünő uszó s mint ilyen érte el a legbámulatosabb eredményeit.

Vakmerősége ezen a téren oly bámulatos dolgokat produkált, hogy egy nagy moztársaság óriási fizetéssel szerződtette s máris több olyan képet mutogatnak, melyen ő az aeroplánból a tengerbe ugrik.

Miss Schnall gazdag new yorki családból származik, s így igazán kénye kedve szerint hódolhat a sportnak. Saját tornaterme van, mely a lehető legmodernebbül van berendezve s a hol ő a legki-

értékesebb azon mozgalom, melyet illetékes new yorki körök indítottak a női testgyakorlás általánosítása, illetve szélesebb alapokra való fektetése érdekében.

Az amerikai társadalom két hatalmas tényezője a Y. M. C. A. és a Y. W. C. A. évek óta mindent elkövetnek ezen cél érdekében s bár lassan haladnak, mindamellett mégis tudnak sikereket felmutatni.

Igazi eredmény azonban csak akkor várható, hogy ha az iskolák veszik át a női testnevelés reformját s mint kötelező tantárgyat az összes körökben elterjesztik.

Európában ezt már régen belátták s különösen Németországnak és Csehországnak vannak kitünően megszervezett női tornász csapatai, kik között valószínűleg többen akadnak olyanok, kik sport teljesítmény tekintetében nyugod-

Saltougrásai, fejesei elsőrangúak voltak s óriási sikert aratott a saját maga által összeállított félfordulatu fejeseivel és az u. n. egy és háromnegyed saltoival.

Saját állítása szerint rendszeres ugró gyakorlatait egy 45-50 láb magas elugróról végzi, a mi már magában véve is nagy vakmerőséget igényel, de az aeroplanokból való leugrásainál már állítólag sokkal nagyobb rekordot is állított fel.

Miss Schnall amellett fiatal leány még, kinek képességei fejlődésben vannak s ki még valószínűleg sok új "vakmerő" mutatóvánnyal fogja meglepni a mozik közönségét, mert hiszen a konkurrencia a szenzációs mutatóványok terén is nagy s a staroknak állandóan újabb trükkökről kell gondolkodni, ha nagy jobjaikat meg-

Frank Im

SZAKITÁS

Irta Wallesz Jenő

— Komolyan mondta ezt?
— A legkomolyabban.
Derék Elemér eltolta maga elől a teáscsészét, szórakozottan össze hajtotta az asztalkendőt, aztán fel állt és kezét nyújtott az asszonynak.

— Kezeit csókolom.
Az asszony tovább szűrte a teát és Derék Elemér ott állt az asztal mellett, kinyújtott karal, szótlanul és mozdulatlanul, mintha hirtelen szoborra dermedt volna.

— Kérem üljön le és ne gvere keskedjék. Mire való ez a sietős távozás? Akiennyire elsiet, az jobb szeretne-maradni. Maradjon hát.

— Mi keresni valóm itt azok után, amiket az imént mondt? Maga szakítani akar, hát essünk túl rajta minél előbb.

— Maga jól tudja, hogy a szakítás közöttünk nem olyan egyszerű. Maga barátja az uramnak és maga az én otthonomban nem mint az én barátom, hanem mint az uram barátja és kórházi segédorvosa volt bejáratos. En tőlem elsiethet, de az uram mellett ki kell még tartania. Belátom, hogy a maga helyzete kellemetlen, de áldozatnak talán még se tuságosan nagy, hogy járjon el hozzánk ezután is, mint járt valamikor, amikor még csak az uramnak volt a barátja.

— Ilyet csak asszony tud követelni.

— Gondoljon arra, hogy két évig szerelmére érdemesített és akkor nem fog ily leicsénylően gondolkodni arról a nemről, amelyhez én is tartozom. Hogy ilyet csak asszony tud követelni? Persze, hogy csak asszony. Mert csak az asszonynak van mindig veszteni valója. Maga veszi a kálapját és odébb áll. De tőlem számon kéri az uram, hogy maga miért nem jár többé hozzánk. És minthogy ő nem adott okot arra, hogy maga felmondja neki a barátságot, reám gyanakszik, keres, szimatol, vallat és gyötrelmére teszi az életemet. Akarja, hogy így legyem?

— Én semmit sem akarok. Maga mondta, hogy szakítanunk kell és én igazán nem tehetek egyebet, mint hogy alkalmazkodom az akaratahoz és odébb állok.

— Nézze, Elemér, ha maga így gondolkozik, akkor a szakítás hozhatja meg azt a katasztrófát, amelyet szerencsésen elkerültünk e két esztendő alatt. Hát nem lenne örültség, ha az uramnak a szakításunkkal áruinánk el, hogy valamikor szerettük egymást? Maga firtatná: férfiassan kell cselekednie.

Derék Elemér kesernyén mosolygott e hízelgő megjegyzésen.

— Két évig kintott, taposott rajtam. Minden nap megszegyentett, megalázott. Ugy bánt velem, mint iskolagyerekekkel és most azt

követeli tőlem, hogy legyek férfi. Azt hiszi, van férfi, aki kapható arra, hogy odaálljon egy házasság villámhárítójául? Igazán neveltséges lenne, ha én igyekezném megmenteni egy harmadik személy szerelmét egy oly asszony iránt, akit én szeretek.

— Ha ez neveltséges, akkor még a neveltségost sem szabad megijednie. Látja, ez a helyzet azok közül való, amelyekben a neveltséges egyértékű a tragikummal. Maga súlyos áldozatot hoz és áldozatot hozni sohasem lehet neveltséges. Másképpen cselekedni a legnagyobb kíméletlenség lenne.

— Nem tudom, kettőnk közt ki a kíméletlenebb. Maga kintja az utamat, de ugyanez az követeli, hogy a féllábammal maradjak itt és örököljem az otthona, családi békéje, megszokott nyugalma és jövője fölött. Ezeket félti az összeomlástól s hogy ez ne következék be, én járjak ide tovább is látogatába, beszélgessek az urával olyan dolgokról, amelyek nem érdekelnék, mosolyogjak, amikor szenvedek és ha magával négy szemközt maradok, legyek fagyos és tartózkodó, gőpiesen illemtudó, tea után pedig távozzam azzal a langyos erkölcsi érzéssel, hogy most megint megmentettem magának a házasságot minden kellemetlenségét és továbbra is biztosítottam a lakását, ellátását, színházi bérletét, síófoki nyaralását. És minden tetejébe még asszonyi hüségem is jóllakik, mert mindenkor kéznél az imádó, a szerelmes, aki nap-nap után hangtalan némasággal elismételi: szép vagy és kívánatos, imádnak és csak intened kell, hogy diadalmaskodj fölöttem.

— Az asszonynak nagyon fáj a gunyolódó hang. Arca lángolt, ujjai idegesen morszolgatták a zsmólemaradékokat. Volt pillanat, mikor úgy érezte, hogy oda kell vágnia a Derék Elemér fejéhez a teáscsészét, de aztán mégis elfejtette magában az indulatot. Jobbnak, okosabbnak találta, ha az alázatost adja s nem az önzetést.

— Igaza van, mindenben igaza van és én megérdemlem, hogy így verjen végig rajtam. Valamikor én voltam ily fölényes, én bántottam magat, mert én voltam az erősebb. A helyzet változott s most maga tart engem a kezei között. Én remélem, hogy nem fog visszaélni erejével. Emlékezzék vissza, hogy mit mondtott, amikor én voltam a gonosz és most rajtam keresztül itélje meg, hogy milyen lenne az, ha most maga folytató, ahol én elhagytam. Elemér, ugye nem hagyja el az uramat?

— Az asszony szavaiban nem volt guny, de a fiatal orvos mégis úgy érezte, mintha megmárták volna. — Hogy nem hagyom el az

urát? Maga elhagy engem és az egyetlen kérése, hogy ne hagyjam el az urát. Tudja-e, hogy ez rettenetes? Én nem tudok ilyen helyzetben élni. Én nem tudok úgy elszakadni, hogy félig vagy akár csak egy hajszor: odafűződjem, ahonnan elszakadtam. Vagy egészen elszakadni, vagy sehogyan. Harmadik megoldást nem tudok elképzelni.

— Ha maga nem is tud ilyet elképzelni, azért mégis van még egy harmadik helyzet. Elemér, alkudjak meg, hisz megalkudott már máskor is. Két év előtt azt mondta, hogy váljak el az uramtól, mert nem bírja elviselni, hogy a maga szeme láttára enyelgek vele, sőt néha meg is csókoltam. Akkor is azt mondta, hogy vagy egészen, vagy sehogyan. És utóbb mégis beletörődött abba, hogy megtartottam magamnak az uramat is, meg magát is. És akkor sokkal kínosabb volt a maga helyzete, mert akkor szerettem magat. Mit törődik most azzal, hogy ott van-e

az uram vagy nincs. Hisz maga se lesz ott még akkor sem, amikor valóban ott lesz. Formaság az egész. Látszat, kamédia, hogy az uram ne lásson változást.

Derék Elemér megpuhították az asszony szavai, de azért tovább makacszkodott.

— És én most már holnap napjaim csak azért járjak föl magukhoz, hogy az ura ne eszméljen rá a mi elmúlt szerelmünkre? Ott öregedem meg maga mellett, mert ez így kényelmesebb magának? Gondolja meg, hogy én még fiatal vagyok és igazán semmi kedvem olyan asszonyoknak feláldozni fiatalságomat, akik nem szeretnek. Tetén még egy szerető asszony mellett se tudnék ennyire kitarítani, hát még egy olyan mellett, aki megunt és a pokolba ki-

van.
— Figyeljen rám, Elemér. Ma reggel, mikor az uram elment, zuhogott az eső és a szél csaknem kiszakította az ablakokat. Én a meleg takaró alatt feküdtem még és átéreztem az uram minden nyomorúságos szenvedését. Magam előtt láttam, anint az utján egy megálló előtt villamosra várakozik. A kocsi zsúfolt és megállás nélkül tovább rohog. Az uram vár egy másik kocsit, ez is zsúfolt és arra se tud felkapaszkodni. Fél-órát vár az utcán, míg végre felszállhat a síros, lucskos kocsiba. Ez így megy délelőtt tízig, a míg sorra járta a betegeit. Azután jön a kórház, a sok súlyos beteggel.

— Majd én folytatom — vette kezébe Derék. — Maga jatta ezt és megsajnálta az urát. De a szánalom és a lelkiismeret ugyanegy ágyban alusznak és ha a szánalom megmozdul, lecibálja a lelkiismeret a takarót és a lelkiismeret felébred. Ugy-e lel-

gyon unta már a dolgot. Lealázónak tartotta, hogy oszonnát fogad el valakitől, akihez semmi köze. Ugy érezte, mintha ez lenne a fizetés azért a szolgálataért, hogy segít fenntartani a családi békét. A helyzetet neveltségesnek tartotta, amelyből szabadulni szeretett volna, de egyelőre nem találta meg a szabadulás módját.

— Az első két héten minden harmadik nap délutánján mutatkozott. Néha bevárta a férjét, néha nem. Amikor nem találkozott vele, este az asszony hűségesen jelentette az urának, hogy Derék Elemér ott teázott. A harmadik héten már minden másodnap jelentkezett Derék a délutáni teánál s mikor ez se használt, még sürdűben megismételte látogatásait. A negyedik héten minden napos vendég volt és amikor csak lehetett színházba, hangversenyre is elkísérte az asszonyt. Egy ilyen színházi est után az asszony hűségesen beszámolt urának arról, hogy Derékivel volt a színházban. A férj elkomorlyodott és elfordult az asszonytól.

— Annus, nem találod különösnek, hogy Derék most már mindennapos vendégünk?

— Ha kifogásolod, szólhatok neki.

— Nem én rólam van szó. De az emberek rosszak, mindjárt összeszognak és mosolyognak.

— Értelek, nagyon is értelek, de eddig én nem szólhattam neki, mert hiszen a te barátod és a te segédorvosod. Te hoztad őt ide és bizonyos, hogy a te kedvedért jön hozzánk látogatába. Ha úgy akard, éreztetni fogom vele, hogy látogatásaival nem okoz sok örömet.

— Ne tedd, Annus, sértésnek venné.

De az asszony már másnap szól Deréknek.

— Kedves Elemér, köszönöm a jószágát és felmentem a további látogatások alól. Okosan viselkedett, nagyon okosan.

Derék meglepte taktikájának gyors sikere.

— Fel vagyok mentve? Ez nagyszerű! És hogyan számoltam el a dolgot az urával?

— Már el is számoltam. Őt felszelyezik a maga gyakori látogatásai és én azt mondtam erre, hogy szólok magának és megkérem, hagyja abba látogatásait.

— Szóval, ki vagyok dobva.

— Hát nem így akarta?

— De igen. Maga nem akarta, hogy elmaradjak, nekem tehát azt kellett akarnom, hogy kidobjanak. Nehezen ment, de mégis sikerült. Kezét csókolom.

Mikor Derék mögött becsukódott az ajtó, az asszony bevetette magát egy karosszéke és szomorúan sóhajtott:

— Megint elfogyasztottam az uram egyik barátját.

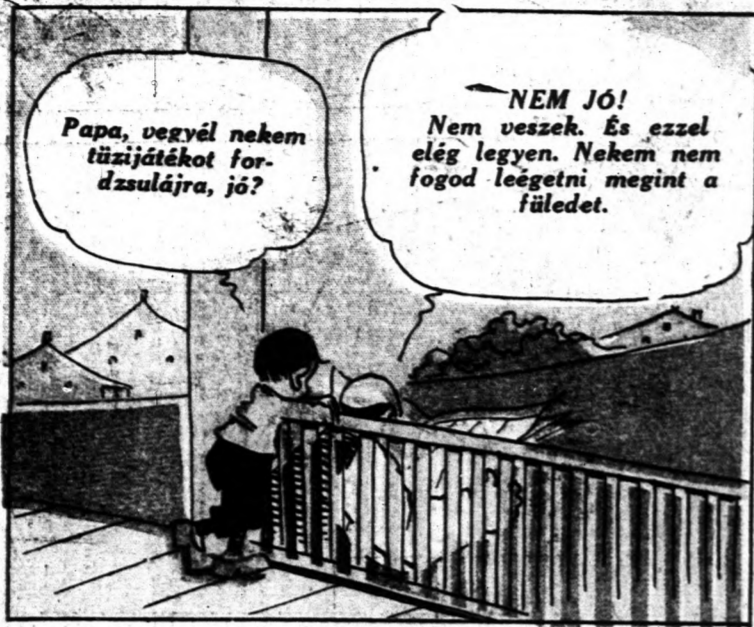

A VASARNAP NAGY HUMOROS OLDALA

Rajzolta:
Gene Byrnes

Csintalan Peti Kalandjai

Papa, vedd meg nekem tüzijátékot fordsuládra, jó?

NEM JÓ!
Nem veszek. És ezzel elég legyen. Nekem nem fogod leégetni megint a füledet.

Papa, becsület-szavamra mondom neked, nem is megyek a tüzijáték közélébe, messziről fogom meggyújtani. Csak engedd, hogy szórakozzak.

Szórakozni nating. Adok egy kvódert, vedd meg magadnak ájszkrimet. Dacól!

Inkább vedd meg nekem bojszkaut egyenruhát. Én masírozni akarok.

Várd meg, majd jövőre veszek.

A papa nem akar nekem semmit adni a születésnapomra, a fiúknak minden van és nekem semmi. Baleszt!

gyermekem.

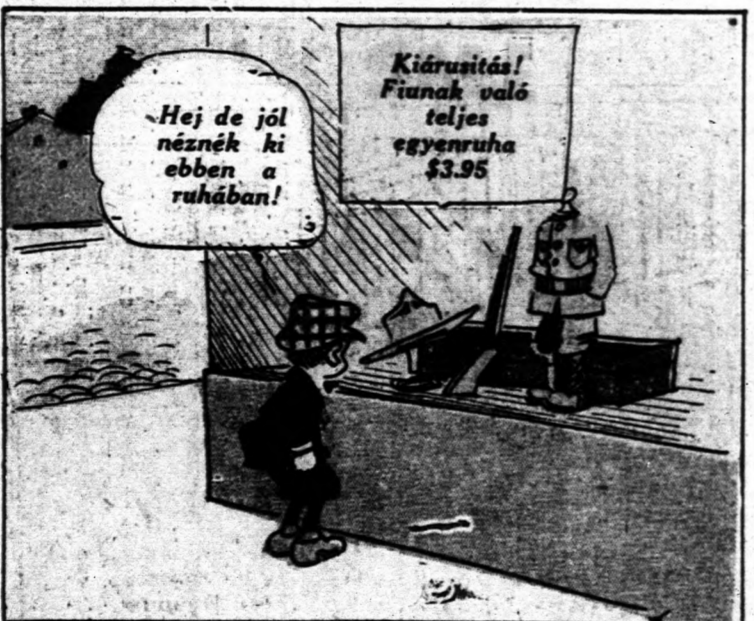

Te nem vagy smucig mama. Veszél nekem bojszkaut ruhát?

Peti, tudod, hogy a papával nem lehet viccelni. Adok egy niklit, vedd meg magadnak cukrot.

Szeretném, ha valaki azt mondaná neki, hogy meghaltam és mikor nagyon sirna, akkor bejönnék és azt mondanám, na most megveszed a bojszkaut ruhát?

Hej de jól néznék ki ebben a ruhában!

Kiárúsítás!
Fiúnak való teljes egyenruha \$3.95

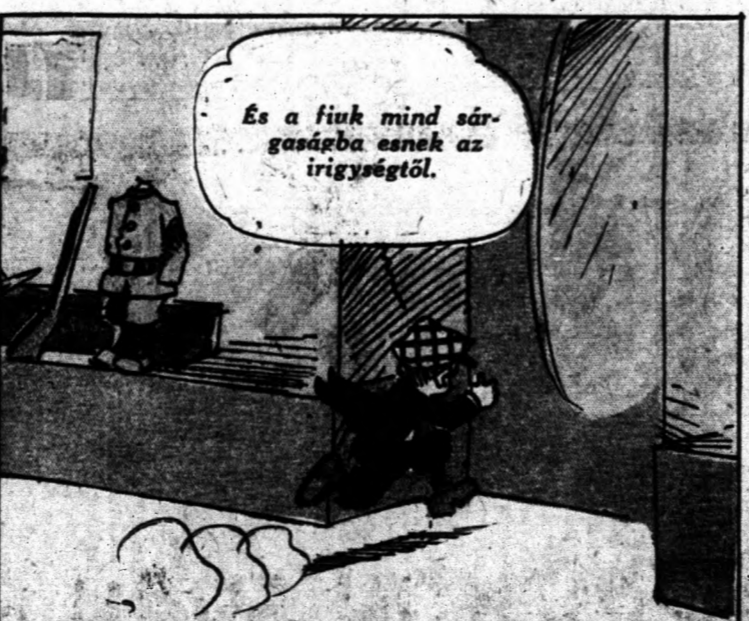
Nem kell, hogy megvegye nekem. Már tudom mit csinállok!

Remélem nem csipnek meg.

Jaj, jaj, mit fog Mariska szólni mind ohhoz, jaj, jaj, de izgatót lesz a lótkem.

És a fiúk mind sárgaságba esnek az irigységtől.

PETI!

Mama, nevez röviden őrmester ur-nak!

A CSACSI

Irta Vértessy Gyula

— De ismerős ez az areké! No persze, a kis Rácz Ilus. Hamarabb is ráismerhettem volna a világ legbájosabb "Boeccacció"-jára. De furesa is! Az ember halálosan szerelmes valakibe, aztán még a nevére sem emlékezik.

— Hát te is szerelmes voltál ebbe a veszedelmes démba; ebbe a kis hüsevő virágba; ebbe a, mit is mondjak: nagystilű énekművésznőbe, férfipusztítóba? Te is, fiam, Brutus!

— Én is! De még akkor nem a híres agyonstett művésznő és főleg nem a mostani hüsevő virágdémmé stb. volt, hanem az egyszerű, bájos, kis tisztességes Rácz Ilonka.

— No, igazán nem hittem volna, hogy neked, a szolid, gyámoltalan, alanyi költőnek, aki, engedj meg, pajtikám, de oly éhletesen vagy, hogy okvetlen halhatatlannak kell lenned, hogy még neked is viszonyod lett volna vele.

— Pardon! Sose volt. Csak szeretők egymást. Az a leány engem szeretett először. Ártatlan, tiszta szívűnek az első dobbanása az enyém volt.

— És te csak verset írtál hozzá, ahelyett, hogy kihasználtad volna az alkalmat.

— Ártatlan, tiszta volt és becsületesen szeretett.

— Ej, pajtás, de unalmasak vagytok ti szentimentális legények, ezekkel a ti kopott frázisaitokkal! Mintha bizony nem mindenki így kezdené.

— De ő így is végezte.

— Persze, csak veled! — kacagott fel a másik, — olyan voltál, mint a versenyeknél az a ló, amelyik a másiknak gusztust csinál a futáshoz. Felébredtetted, fiaeskm, benne a lángot, amit aztán mi oltogattunk. Tulajdonképpen hálasáknak kell lenniük irántad.

Majd egyszer kapsz is egy diszoklevelet: Hajnal István alanyi költő urnak, aki felbresztette a szerelmet Rácz Iluska szívében. A sziv társbirtokosai...

Utána vagy száz aláírás! Jó lesz?

— Ne gonyolódj, mert akkor egy szót sem szólnok többet. Pedig irhatnál ebből a történetből egy tárcát. Csakhogy nem neked való a téma, mert nagyon tisztességes s a te lípótvárosi szép, érzéki asszonyolvasóidnak más témák kellenek.

— Ha jó a téma, leszek szives ezt is feldolgozni. Tudod, a pezsgők után, néha jól esik a friss víz. Tehát halljuk!

— Hanem adj pajtás egy kicsit több konyaktot a teához; hogy ne lássak nagyon tisztán, mikor felidézem ezt a tiszta mulat; hogy ne fájjon megint, újra a régi sebem... Mert nagyon szomorú dolog ám annak a kincsnek az elvesztésére gondolni, amely a miénk lehetett volna; arra a boldogságra, melyet kiengedtünk a kezünkől.

— Csak semmi lappaliák! Tényeket kérek. Csak húst; a garníringot, jó magyarul körtet-et, majd elkészítem én.

— Akkor még itt járt valamelyik színiképezzében. Csakhogy Ilonka nem olyan volt, mint a többi.

— Akibe szerelmesek va-

gyunk, az sose olyan, mint a többi.

— Ilonka csakugyan nem volt olyan! Ugy elütött természetére, kedélyre, becsület-érzésre s mindenre nézve a sok könnyelmű kismaszonytól, akikkel együtt járt az iskolába, akárcsak az igazi aranyére a csillámló paláktól. Azok nem is igen állhatták ki; majdnem gyűlölték, mint a fekete fecskék a fehérket... Egy házbán laktunk, szomszédságban.

Én az anyámmal laktam, ő a nagynénjével. Mind a két öreg nő faluról került fel a fővárosba s szörnyen megörült egymásnak a két régi-módi uri asszonyság, hogy volt, akinek kölcsönösen elpanaszolhatták a bajait. Főképpen az átkos, bűnös fővárost szidták s az anyám is kijelentette,

hogy csak az én kedvemért van fent s az ő nénikéje is, hogy csak az ő kedvéért; más-különbön mind a ketten rég pakkoltak volna s hazamentek volna; egyik a Mátra alá, másik a Tisza mellé, a maga kis falujába.

— Ilonkával majd minden nap együtt voltunk s a mindennapi együttléti örömebe alig vegyült bele bármilyen érzéki vágyódás is. Mintha csak a bizonyosság érzete elnyomta volna a vágyakat; mind a ketten tudtuk, hogy ugys az egymással leszünk a közeli diadalmas jövőben; belőlük híres költő, belőle nagy művésznő lesz és fényes csillagok, majd odafent, az égbolt peremén fognak találkozni. Addig pedig türelmem! De egyszer mégis majd nem elvesztették a türelmet.

Gyermek az éjben

Irta Zsoldos László

ASZEGÉNY asszony egy darabig a sötétben küzdött a borzalmas fájdalommal; hanem aztán gyertyát gyújtott a nagynehezen lecselődött az ágyról, amely mellett éjtelenül fehérett ki a tarka takaró alól a másik ágyhoz, a korhely emberé.

— Bözsikém, lelkem! — rázta meg gyöngéden a szomszéd-szobában alvó hatéves leánykáját, aki fáradt, komoly orcájával úgy feküdt ott két még kisebb testvérel a sárga gyertyafényben a közös nyoszolyán, mint valami incurka második édesánya.

A gyermek riadtan nyitotta ki a szemét:

— Édesanyám az? Jaj, most úgy megijedtem.

Ne ijedj meg, virágszálam, — szólt a fájdalomtól szagragott, szinte nyöszörgő anya, — hanem... kapd magadra hamar a ruhádat és szaladj el hamar a tudós asszonyért, hogy... hogy jöjjön rögtön ide az édesanyádhoz.

A szófogadó gyermek már huzta magára a nyári mosóruháskáját.

— A Mária néhez? — ismételte kicsit megszeppenve a sötétségtől, amely bebámsz-kodott a paraszti szoba kicsiny ablakán.

— Oda, lelkem, oda! De hamar, hamar!

Majd aggodalmasan ülelte magához a sebtében öltözködő apróságot.

— Istenem, de hogy is eresz-szelek ki téged ilyen késő éjszaka, Bözsikém? Mondd, édes magzatom, nem fogsz félni az utcán?

A gyerek ártatlanul rázta meg szőszke fejét, hogy:

— Nem.

— Odatalálsz, gyémántom?

— Oda, édesanyám.

— No, akkor kapd meg magadra hamar ezt a vállkendőt és nagyon, de nagyon siess haza a Mária nével! — s ajtó-nyitáskor szinte szenvedélyesen esőkolta meg a távozó kislányt.

Pere multán Bözsike már odakint szedte szaporán a lá-baicskáját a langyos nyári éjszákában a nyaralótelep elha-gyatott utcáján. A magányos-ság érzetétől hideg borzongott

Magunk voltunk odahaza, az öregek elmentek valahová. Rendies szokás szerint együtt olvastunk, szavalgattunk s egyszerre csak azt vesszük észre, hogy nagyon közel ülünk egymáshoz és nagy melegünk van; a keze a kezembe simult; hozzám hajolt s epedő szerel-mes tekintettel nézve rám, szinte kímálta a csókját. És én éreztem, hogy baj lenne, ha most megcsókolnám és felkeltem mellőle.

— S ugye, elkezdted neki szavalni a becsületéről?

— Körülbelül etaláltad...

Még most is emlékszem az én ostoba szavaimra. Ez a szerel-em lesz a mi szárnyunk, ez fog felemelni az elérhetetlen-nek látszó, tiszta magaslatok-ba. Addig pedig még egy csók se gyöngítse a mi nagyrahiva-

— Körülbelül etaláltad...

Még most is emlékszem az én ostoba szavaimra. Ez a szerel-em lesz a mi szárnyunk, ez fog felemelni az elérhetetlen-nek látszó, tiszta magaslatok-ba. Addig pedig még egy csók se gyöngítse a mi nagyrahiva-

Gyermek az éjben

végig a hátán, hanem azért összehúzva mellén a kendőt, gyors lépésben surrant el a szomszédos kertek alatt. Jól tudta mért kell sietnie. A tudós Mária néne megígérte az édesanyjának, hogy hoz neki egy szép kis babát, és... És a többi dolog még ez az egész éjszakai ut is szerfölött ha-mályos volt ugyan előtte, ha-nem azért biztos volt felőle, hogy most, biztosan most jön a megígért kisbaba.

— Istenkém, — szorította telkesedéssel a kezét a szívére, — hát most visszük haza a Mária nével édesanyámnak a kisbabát!

Csak ne volna ilyen retten-tő sötét! A házak kerítésén kellett tapogatnia, hogy túl ne menjen a keresztutca, mert azon kellett balra fordulnia.

— Ah, és mily rémesen ngatnak a kutyák!... No, itt kell befordulni... Jaj, micsoda feketeség hajlik ki ott a kerítésről!... Hja, az a nagy bokor... óh, be megijedtem!... És ez a kutyaugatás mindenfelől!... Megállj, Sajó, holnap meghuzom a füled, hogy minden kutyát ellenem uszítottál!

— Valaki susog. Vagy csak a fák? Gyorsan, gyorsan! Vár az édesanyám! Valaki jön a háttam mögött. Uram, Isten, hátha valami rossz ember? — s pillanatilag visszafoj-tott lélekzettel lapult meg a palánknál és figyelt.

— Nem, semmi lépés. Nem jön senki. De ahogy tovább indult, a rácsos kerítés mögül hirtelen megragadták a ruháskáját.

— Jaj! — megszurta a kezét. Csak egy ribizlibokor nyult utána, hogy:

— Hová sietsz, Bözsike?

— Mária néhez! — felelt a gyermek. — Jaj, ugy megijesztettél, te csuf ribizlibokor! Meggyorsította a jártát, mert háta mögött újra hallotta a lépéseket. Az ebek vonyítottak, a sötétség háttör-zongató dolgokat sugdosott a fülébe és azok a léptek... jaj, — szaladjunk!...

— Jaj Istenem, édes drága jó Istenkém, most az is szaladni kezd utánam!

A hepehupáról érezte, hogy

átvergődött a keresztutca; azontul a másik utca balra és ott mindjárt a harmadik ház. Abban lakik a tudós Mária néne.

Fogvaegya állt meg a sar-kon. Semmi kétség, ott a kuku-riacsában jár valaki. Biztos, hogy rabló. Fussunk tovább!

Lihegve ért a tulsó sarokra s futtában is végigbillentyűz-te kezével a kerítéseket, hogy el ne tévessze az utcát.

Nappal könnyű volt. Akkor látott. De most ebben a ko-romsötétben: — Jaj Istenem!

Végre valahára! Ez az az utca. Most már csak balra! Egy, kettő, a harmadik ház a Mária néne.

Egyszerre fölbegyökerez-tett a lába:

— Ott... ott valami fehér mosolyog a levegőben! Táncol, óh, jujj, most felém integet; és még idején! Édes jó szűz Máriám: már jön! Kisértet!

— és szegény Bözsike ott, tiz-lépsnyire a tudósasszony há-za előtt az isszonyattól föld-begyökerezett lábbal meresz-tette rá a szemét az átellen-ben száradó fehér lepedőre. Kisértetlítő szeme előtt elho-mályosodott minden.

És akkor a félholtra rémült gyerek előtt egyszerre csak megcsillant egy lassan remegő csillag. A tudós asszony jött ki a házából a nagy kutyau-gatásra! A kézilámpását lö-gatta a kezében. Ez volt a csillag. A csillag, amelyik biztosan most szállt le az ég-ből és jött csöndesen Erzséke felé. A kábult kisleány vala-mi hangokat hallott, ame-lyeknek azonban nem tudta kivenni az értelmüket, csak azt érezte, hogy teste fölem-lekodik a földről, könnyűvé lesz és a csillag rezgő fényével együtt lassan száll-szál to-vább. Merthogy már vitte hazafelé az anyjához a tudós néni.

Hajnalban pedig, amikor otthon a hármas gyermeknyo-szolyán végre magához tért az ajultságából s a tudós néni megmutatta neki az újszülött gyereket, hát Bözsike könnyes szemében egyszerre csak meg-csillant a mosoly.

— Óh, én már láttam a kis testvércémet, édesanyám! Ő volt a csillag, amelyikkel el-szaladt velem a kisértet elől!

tott erőiket...

És ő is megcsüdütt, hogy az első férfiak, mely az ajakát érni fogja, az enyém lesz... Addig pedig maradtunk szerető testvérek...

S azok is maradtunk és jár-tak az állatok fehér, aszkétikus utját, behunyt szemmel, lezárt ajakkal, ahelyett, hogy láttuk és éreztük volna az élet csodás gyönyöreit, melyeket kínálga-tott nekünk.

S csak nagy későn ébredt fel az egyik álmódó; de a másik akkor se ébredt fel.

Pedig akkor már évek tel-tek el meddő küzdelemben. Én itt Pesten újságíróskodtam, ő vidéken kapott valami kis szer-ződést; de keservesen pana-szolta a leveleiben, hogy sem-mi valamirevaló szerepet nem tud kapni. Mikor egyszer le-utaztam a kis vidéki városba, ahol a társulat volt s a direk-torát kértem, hogy adjon neki szerepet, az egész leplezetlenül megmondta, hogy nem lesz be-lőle soha semmi, mert osto-bául tisztességes...

S egyszerre aztán csak kez-dett szerepeket kapni. Az első nagy szerepét mikor eljá-t-szotta, én is lementem. Óriási siker volt! Előadás utáni na-pon, mikor együtt voltunk a lakásban, egyszerre csak minden előzmény nélkül a ka-romba vetette magát:

— Mindenki utazik rám s én mindenkinek ígérek mindent; de vannak, akiknek tudom, adni is kell, nemcsak ígérni; el kell buknom, rosszá kell lennem; de mielőtt másé len-nék, a tied akarok lenni, mert téged szeretlek.

— És?

— És én ostobául ideális felhevülésben otthagytam. Olyan nő nem kell nekem, aki a beestelenség felé induló ut-jában, alamizsnaképp, odadob-ja nekem a becsületét.

— És ajánlottad magad s el-vonultál?

— Igen. És többé nem is akartam látni...

— Szóval, te voltál az a csa-esi, akit Ilus egyszer nekem emlegetett. Mindjárt is rád gondolhattam volna.

— Miféle esesi?

— Hát tudod, ezt a történe-tet, amit te most nekem el-beszéltél, Ilus is elbeszélte egy pezsgős vacsora utáni bizalmas hangulatában. Majdnem szó-ról szóra így mondta el, mint te. És könnyezve beszélt ar-ról a fiatal legényről, arról a esacsirol, akiről persze csak most tudom, hogy az te vagy.

Szóval, szóval így mondta.

— Az egyetlen volt az a csa-esi, akit szerettem... és ép-pen azé az eggyé nem lehet-tem soha...

És akkor emlékezem, koc-cintottunk a esesi egészségé-re, akinek a nevét sehogysé akarta megmondani. Mikor kérdeztem, hogy ki volt, csak egyre azt hajtogatta:

— Csacsi volt, esesi volt...

— De mi lett, költő ur? Mintha könny csillogna a szemében.

— Ha iszom, a szemem mind-járt olyan mintha könnyes lenne.

— Milyen esodílatos! Ő is akkor, mikor a esacsirol be-szélte, szakaszta: ezt mondta...

Az em

AGUSZTUS

logott az... volt, de... koránsem... je, mint pár héttel... Mária néni mondta...

— Nemsokára itt... ber, akko oszt berre...

A gyerekek még fu... Dunában, de már nem... hűsöljenek, csak csupa... ből, hogy úk biz nem... deg víztől és diderege... tek, hogy melyik bir... vizet, mert abból jó... A katonaság pedig na... gyerekek a netovább... deregtek, vacogtak, lú... Amint ezenmód fo... a verseny a hideg va... dekében, az ország... ember kanyarodott... A fején piros stanc... gott, a lábászárán me... nadrág, oszt harisny... Mint a botosgyerekk... alatt meg egy majmo... tott, aztán leszólt a g... — Hé, gyerekek! M... községháza?

A gyerekek éppen... nyeztek, hogy a M... óvasásig tovább vót... a Kanizsai János. P... megállapítás óriási jár... tén, Kanizsai János h... bevonták a Mónár M... tiek hitelességét. Kis K... meg szörnyű lelkesed... nemis ügyet, az izga... kára kerekedett szá... totta, hogy nem is igaz... nár Misa öt óvasásig... csak háromig. A saját... óvasta.

A fura ember szav... elcsitult a láрма, a g... me a kérdezőre tapad... — Majmos ember... titkosan egymásnak.

A majmos ember... érdeklődését a községh... ban, mire a gyerekek... lelkesedéssel mutattak... zető utat.

— Ezen at uton n... nest, oszt a sarkon fo... A majmos ember el... tatott irányban. A gyer... sugtak:

— Mennyünk utána... majma van! Ujan, mi... berger Zsigá! A zany... Magukra kapkodtak... tán bizonyos távolsá... dultak a majmos ember... zel nem igen merész... Fazekas Jozsi, aki ez... látott ilyen majmot, z... hogy nem jó közelebe... elveszi a gyerek kal... vissza se aggya.

A gyerekek önkente... fejkébe huzzák a kalap... Mire a községháza... majmos ember már ott... ren, a majmot felült... resztfára, aztán hars... adta tudtára: a falu j... nek, hogy hónap, vas... nap virrad a falura... téren cirkusos sátor... megjön Krampukki, a... királya. Szörnyűség, a... Embert eszik eleven... lesz égháboru ézzen... lámással. Végezetül... amint a tüzes hamut... ja. Ezt mind lehet lá... dij; embereknek egy... keknek öt vas.

— Nagyot kiáltott:

— Mindenli ott le... Megforgatta előfáj... majmot, aztán a váll...

Az emberevő

Irta Nyáry Andor

AUGUSZTUS vége felé kulligott az idő. Még meleg volt, de a napnak már korántsem volt olyan ereje, mint pár héttel ezelőtt. Mária néni mondta is: — Nemsokára itt lesz szeptember, akkó oszt berreg az idő!

A gyerekek még fürödtek a kis Dunában, de már nem azért, hogy hűsöljenek, csak csupa híreskedésből, hogy ők biz nem félnek a hideg víztől és dideregve versenyeztek, hogy melyik bírja tovább a vizet, mert abból jó katona lesz. A katonaság pedig minden falusi gyereknek a netovábbja. Hát dideregték, vacogtak, lubickoltak.

Amint ezenmód folyt közöttük a verseny a hideg víz bírása érdekében, az országút felől fura ember kanyarodott a dunapartra. A fején piros stancolisapka villogott, a lábászárán meg térdig érő nadrág, oszt' harisnyás cipellő. Mint a botosgyerekeknek. A hóna alatt meg egy majmot szorongatott. Aztán leszólt a gyerekeknek: — Hé, gyerekek! Merre van a községháza?

Az emberek összenéztek: — Ezt megvizsgáljuk!

A gyerekek hazaszaladtak, a Misa gyerek szó nélkül kihajította a libákat, a Józsi az édesanyja első szavára elment a bötba törött borsért, a Gyuri úgy tördelte a rózsát, mintha a lelke üdvössége függne tőle, a Ferkó morgás nélkül vitte édesapjának az ebédet.

No persze! Holnap lesz az emberevés, meg az égiháboru az ézengéssel, meg a villámlással azt meg kell nézni. Az pedig őt krajcárba kerül. Az őt krajcárba pedig csak ugy van kilátás, ha az édesanyjuk kedvébe járnak.

Azon a napon olyan jó gyerekek voltak a faluban, amilyenek talán még sohase. De meg is kapták az őt krajcár beléptidiját valamennyien. Este nyolc óraor kezdődött a cirkusz, de a gyerekráj már kora ebéd után ott ácsorgott a sátrak előtt és találgatták, hogy mi lesz. Voltak olyanok, a kiket az égiháboru érdekelt, a másik elengedte volna az égihá-

borot, ő csak az ézengésre volt kíváncsi. A harmadik azt állította, hogy ő bizonyosan tudja, hogy a villámlás nem lesz, mert a cirkuszosok elfelejtették elhozni a villámláshárítót, így oszt' nem csinálhatnak villámot, mert belescap a sátorba, oszt' leég. Fazekas Józsi azonban mást hallott, ő úgy hallotta a villámlás történetét, hogy igaz, hogy a cirkuszosok elfelejtették elhozni a villámláshárítót, de azért megtartják a villámlást. Minden ember kap egy darab drót madzagot, azt oszt' a feje fölé tartja, így oszt' nem veri agyon a villám, ha gyün.

A kis Kanász Gyurit csak Krampukki érdekelte, a bűvészek királya, aki embert eszik elevenen. Azon törte a fejét, hogy miként eszi meg az embert. Ruhástól-e, vagy előbb levétközteti. Oszt' mi lesz azzal az emberrel, akit meg esz. Ő biz meg nem etetné magát, ha addig élne is. Nem bolondult meg, hogy ilyen bolondot cselekedjen!

Végre, mikor a Kálváriahegy

tuisó oldalán lebukott a nap, a cirkusz előtt kigyultak a lámpák, megszólaltak a réztrombiták s a falu összeverődött népe lassu méltósággal sereglett a látványosságára. A felnőttek a padokon ültek, a gyerekek a karzaton ágaskodtak. Fazekas Józsi az oszlop mellett foglalt állást, hogy mindjárt bujhasson is, ha netán nem adnak drótmadzagos villámláshárítót, oszt' a villám megcsapkozza. Kanász Gyuri a sarokfordulónál állt, hogy jobban láthassa a Krampukkit.

Aztán megkezdődött az előadás. A műsor első pontja volt az égiháboru ézengéssel és villámlással. Elsötétedtek a lámpák, aztán pléh darabokat zörgettek, füttyültek s a villámlást is megcseltek egy szalmacsutakcsóvalással.

Aztán a majom táncolt. Aztán következett Krampukki, a szörnyűséges ember.

Hosszu, vézna ember volt. Vörös szakáll a melléig ért. Bozontos haja a vállát érte és a szemé csillogott.

Néma csend követte a megjele-

nését. Az emberek hátán fura borzongás bízsergett.

— Ez az a híres emberevő?

Nézték, guszálták, méreccséltek, hogy hát hogyan fér el ebbe a hosszú, vézna emberbe egy ember, ha megeszi?

A gondolkozásra azonban nem volt sok idő, a majmos ember odalépett Krampukki elé, meg egy szer elmondta a szörnyűséges ember mineműségét, aztán felszóllította a jelenlévőket, hogy, aki meg akarja magát etetni, az lépjen elé.

Az emberek meghökkenek.

— Má ujan bolond csak nem akadt.

Még jóformán el se gondolták a gondolatukat, a középső padról felemelkedett egy tönzsi, pocakos kis ember és felnezt a majmos emberre:

— Ha megesz, én megetetem magamat!

Azzal kilépett a pádból.

Kanász Gyuri nagyot rikkanzott: — Idesapám!

A majmos ember megdöbbsent. Ki gondolta volna, hogy akad olyan bátor ember, aki megeteti magát az emberevővel! Most mit csináljon?

Krampukki, a szörnyűséges ember elsápadt. Hogyan egye meg ezt a pocakos kis embert?

Az emberek le akarták beszélni a vállalkozó Kanász Györgyöt.

— Ne okoskogy. Mire való az? Macska tucgyra, mit csinál veled.

Kanász sógor azonban bátor ember volt, nem ijedt meg a maga árnyékától:

— De a szakállas mindenit a szörnyűségnek. Egyen meg, ha tud!

Azzal fellépett a szörnyű ember mellé.

Az embereknek még a lélegzetük is elállt. A vénasszonyok a keresztüket hányták. A gyengébb idegzetű menyecskék elta-karták az arcukat. Ők nem nézik, amint a csontjait ropogtattya!

Krampukki meg se mozdult.

Kanász sógor rákiáltott: — Egyé meg!

Krampukki a majmos emberre nézett, a majmos ember titokban hátralépett:

— Rágd meg a fülét!

Krampukki körüljárta a pocakos embert, mintha nézte volna, hogy hol kezdjen bele. Aztán hirtelen megragadta és a füléhez ugrott.

Kanász Misa, aki eddig lélegzetvisszafojtva leste a történé-
döket és kerekre tágult szemekkel nézte az emberevőt, most nagyot kiáltott:

— Idesapám! Házen ez a Pupák, a bögöcsigány!

A felfedezésre Krampukki, a szörnyű ember abbahagyta az emberevést, aztán lekavpa szakállát és kenderhaját, futásnak eredt. Az emberek utána:

— A zannya mindenit! Üssük agyon! Még minket akar bolonddá tenni!

A szomszédos falu határáig zargaták a égányt, ott aztán el-tűnt szemek elől. Mire visszate-
rtek, a majmos ember is fel-szedte a sátorfáját, jobbnak látta hamarosan kerekét oldani, mert ha ittkapják a haragos falusiak, hát szöröztől, börtől megeszik, de nem ugy ám, ahogyan Krampukki akarta megenni a pocakos Kanász Györgyöt.

A gyerekek éppen azon verse-
nyeztek, hogy a Mónár Misa őt
óvasásig tovább vót a vízbe, mint
a Kanizsai János. Persze ez a
megállapítás óriási lármával tört-
ént, Kanizsai János hívei kétség-
bevonták a Mónár Misa pártjáb-
beliek hitelességét. Kis Kanász Gyuri
meg szörnyű lelkesedéssel védte a
nemes ügyet, az izgalomtól karik-
ára kerekedett szájjal bizonyi-
totta, hogy nem is igaz, hogy Món-
ár Misa őt óvasásig vót a vízbe,
csak háromig. A saját szemével
óvasa.

A fura ember szavára hirtelen
elcsitult a láрма, a gyerekek szem-
e a kérdezőre tapadt.

— Majmos ember! — susták
titkosan egymásnak.

A majmos ember megismételte
érdeklődését a községháza irányá-
ban, mire a gyerekek egyhangu
lelkesezéssel mutatták az odave-
zető utat.

Ezen az uton mennyen igye-
nest, oszt' a sarkon forduljon fől!

A majmos ember elindult a mut-
tatott irányban. A gyerekek össze-
susták:

— Mennyünk utána! De heles
majma van! Ujan, mind a Gold-
berger Zsiga! A zannya istállót!

Magukra kapkodták a ruhát, az-
tán bizonyos távolságból megin-
dultak a majmos ember után. Köz-
zel nem igen merészkedtek, mert
Fazekas Józsi, aki egyszer már
látott ilyen majmot, azt mondta,
hogy nem jó közelébe menni, mert
elveszi a gyerek kalapját, oszt'
vissza se aggya.

A gyerekek önkéntelenül is a
fejükbe huzzák a kalapokat.

Mire a községháza elé értek, a
majmos ember már ott állt a ke-
reszfára, aztán harsány szóval
adta tudtára: a falu jámbor népe-
nek, hogy hónap, vasárnap nagy
nap virrad a falura, a templom-
téren cirkuszos sátorot vernek,
megjön Krampukki, a bűvészek
királya. Szörnyűség, amit az tud.
Embent eszik elevenen! Aztán
lesz égiháboru ézengéssel és vil-
lámlással. Végezetül üzhányóhegy
amint a tüzes hamut az égre szór-
ja. Ezt mind lehet látni, Belépti
díj: embereknek egy hatos, gyere-
keknek öt vas.

Nagyot kiáltott:

— Mindenki ott legyen!

Megforgatta ülőfáján a sikitó
majmot, aztán a vállára vágta és

A lilomos lovas

RÉGEN, sokszáz esz-
tendővel előttünk, a
mikor még a lilom
volt Nápoly városá-
ban a virágok kirá-
lynője, élt a messzi város-
ban egy kóbor, szegény lo-
vag. Sötétszemű, szilaj if-
ju, ügyes kardforgató, félel-
mentes bajvivő, melegsivü
lantos és a hölgyek áhítatos
tiszteelője. Senki sem emléke-
zett rá, hogyan került a vá-
rosba, egy lovagi tornán tűnt
föl először az ismeretlenség
ködéből, ahol számos ellen-
felét legyőzte és lobocsájtott
sisakrostéllyal, győzőként
lovagolt a fejedelmi páholy
elő, hogy átvegye a szépsé-
ges Katalin Mária kezéből a
lilomokkal ékesített toledói
kardot. Attól a naptól fogva
mindig ott forgott a fejedel-
mi palota környékén. A for-
ró nápolyi dámák sokat ál-
modtak csipkés párnák kö-
zött az ifju lovagról és ha
hintajukból észrevették, meg
lassították a nemes paripák
futását, de a bajnok mind-
eme kitüntető kegyekről mit
sem látszott tudni. Ő Katalin
Máriáról álmodozott, a leg-
elsősor, a legszebből, a leg-
pompásabb lilomról, aki
valaha is a nápolyi virágos-
kertekben virult.

tette Katalin Máriát és kivá-
lasztott hölgyeit, jómaga né-
hány elszánt lovagtól követ-
ve lóra ült és elment az is-
meretlen országba, meghódi-
tani a sziveket.

Kisérőéhez tartozott a
kóbor ifju lovas is. Ő is el-
ment Róberttel, hogy Katalin
Mária közelében lehessen.
Magára öltötte páncél-
ját, karjába ölelte a lilomos
toledói pengét és ment vi-
dám kedvvel, reménydus hit-
tel a lilomok után. Sokáig
tartott az út, elfárasztotta
a sereg a férfiakat is, ágyba
sorvasztotta a gyenge dáma-
kat. Hervadoztak a kényes
nápolyi virágszálok a hosz-
szu uton. A szép nápolyi
hölgyek arcáról eltűntek a
rózsák, ajkukról elfogyott a
kacaj, meg a dal, a kedvük-
et is elvesztették valahol
és a szívük fájón vágyott
vissza Nápolyba.

Talán Katalin Mária volt
a legszomorubb, a leggyön-
gébb mindannyiuk között.
Nem tudta megszokni az új
haza kemény telét, vadvirá-
gos tavaszát, sokszor hara-
gos egét, halalos szerelem-
mel kívánta vissza az itáliai
tájat, a dalos Nápolyt és a
mindig mosolygó kéklő
egét. Meddő maradt Róbert
minden igyekezete, siket fül-
lekre talált az ifju lovas
buzgó fohászra; egy néma
éjszakán elröppent Katalin
Mária Nápolyba vágyó le-
ke, gyászba borítva egy or-
szágot, szomorúságba dönt-
ve egy királyt és sötét két-
ségbe ejtve egy szerelmes,
kóbor, lantos lovagot.

Katalin Mária meghalt és
vele pusztult az ifju lovas

Irta: Ifj. Krudy Gyula

szive. Kettétörte a lantját
és a kardját vette a kezébe.
Dölyfös nagyurak, idegen
horádák fenyegették a nem-
zet nyugalma. Ha a lovas
harcolni vágyott, megada-
tott rá neki bőven az alká-
lom.

Fürdött forró vérben sok-
szor a nemes toledói penge
és szerte az országban le-
gendák keltek szárnyra a lo-
vas bátorságáról és kegyet-
lenségéről. Irgalmatlanná
vált a nápolyi lantpengető,
nem ismerte a kegyelmet,
mert nem tudta, mi a fájdá-
lom, hiszen a szive ott zoko-
gott a királyasszony kihült
teste mellett a fehérvári sir-
boltban. Osztotta és idézte
a halált, de az mindig előtte
járt egy lépéssel. Bátorságá-
ért két falut, meg egy kutya-
bört nyert Róbertől Crude-
lis névvel, mert azon a né-
ven ismerte akkor a lovagot
mindenki az országban. Cru-
delis lovas lett a neve Ma-
gyarországon a nápolyi lo-
vagnak, aki valanikor verse-
ket szőtt és dalokat költött
egy szépséges fejedelemsz-
szonyhoz.

Egy augusztusi éjszakán
látomása volt a lovagnak, az
istenanya ünnepén megláto-
gatta a Királyasszony. Hab-
fehér ruhája hangtalanul
lebbent, fekete szeme szeret-
tettel simogatta végig az al-
vót, odasuhant az oldala
mellé, fölője hajolt és meg-
csókolta. Fehér kezébe vet-
te a régi lilomos kardot,
melyet ő afindékozott egy-
kor Nápolyban a lovagnak
és eltűnt vele, akár az álom.

Másnap reggel nem lelte
kardját a lovas, régi versek
elfeledett melódiák ébred-
tek benne, levetette páncél-
ját, odahagyta a király-
pompát és elment a falujá-
ba, az Ipoly mellé. De Bol-
dogasszony napján minden
esztendőben fölkereste a fe-
hérvári sirboltot és lilomok-
kal hintette be örök szerel-
mének, Katalin Máriának
holtestét.

szive. Kettétörte a lantját
és a kardját vette a kezébe.
Dölyfös nagyurak, idegen
horádák fenyegették a nem-
zet nyugalma. Ha a lovas
harcolni vágyott, megada-
tott rá neki bőven az alká-
lom.

Fürdött forró vérben sok-
szor a nemes toledói penge
és szerte az országban le-
gendák keltek szárnyra a lo-
vas bátorságáról és kegyet-
lenségéről. Irgalmatlanná
vált a nápolyi lantpengető,
nem ismerte a kegyelmet,
mert nem tudta, mi a fájdá-
lom, hiszen a szive ott zoko-
gott a királyasszony kihült
teste mellett a fehérvári sir-
boltban. Osztotta és idézte
a halált, de az mindig előtte
járt egy lépéssel. Bátorságá-
ért két falut, meg egy kutya-
bört nyert Róbertől Crude-
lis névvel, mert azon a né-
ven ismerte akkor a lovagot
mindenki az országban. Cru-
delis lovas lett a neve Ma-
gyarországon a nápolyi lo-
vagnak, aki valanikor verse-
ket szőtt és dalokat költött
egy szépséges fejedelemsz-
szonyhoz.

Egy augusztusi éjszakán
látomása volt a lovagnak, az
istenanya ünnepén megláto-
gatta a Királyasszony. Hab-
fehér ruhája hangtalanul
lebbent, fekete szeme szeret-
tettel simogatta végig az al-
vót, odasuhant az oldala
mellé, fölője hajolt és meg-
csókolta. Fehér kezébe vet-
te a régi lilomos kardot,
melyet ő afindékozott egy-
kor Nápolyban a lovagnak
és eltűnt vele, akár az álom.

Másnap reggel nem lelte
kardját a lovas, régi versek
elfeledett melódiák ébred-
tek benne, levetette páncél-
ját, odahagyta a király-
pompát és elment a falujá-
ba, az Ipoly mellé. De Bol-
dogasszony napján minden
esztendőben fölkereste a fe-
hérvári sirboltot és lilomok-
kal hintette be örök szerel-
mének, Katalin Máriának
holtestét.

1308-at irtak a krónika-
sok, midőn egy tavaszi reg-
gelen ismeretlen tájakról
csodálatos lovascsapat érke-
zett Nápoly városába. Vad
paripák jöttek, aranytől-
ezüstitől pompázó apródok
kíséretében. Láttukra gyor-
sabban keringett az aszso-
nyokban a vér. Hegyes si-
sakjuk csillogott a napon,
hatalmas természetüket állat-
bőrök díszítették. A Keletről
jöttek és országuk koroná-
ját hozták Anjou Róbertnek,
mert hazájuk törvényei szer-
int anyai jusson ő volt a
trón örököse. És Róbert az ő
kedvükért elhagyta Nápolyt,
a mosolygó itáliai eget, a
kék tengert, szekerekre rak-
ta kincseit, utazóhintóba ül-

szive. Kettétörte a lantját
és a kardját vette a kezébe.
Dölyfös nagyurak, idegen
horádák fenyegették a nem-
zet nyugalma. Ha a lovas
harcolni vágyott, megada-
tott rá neki bőven az alká-
lom.

Fürdött forró vérben sok-
szor a nemes toledói penge
és szerte az országban le-
gendák keltek szárnyra a lo-
vas bátorságáról és kegyet-
lenségéről. Irgalmatlanná
vált a nápolyi lantpengető,
nem ismerte a kegyelmet,
mert nem tudta, mi a fájdá-
lom, hiszen a szive ott zoko-
gott a királyasszony kihült
teste mellett a fehérvári sir-
boltban. Osztotta és idézte
a halált, de az mindig előtte
járt egy lépéssel. Bátorságá-
ért két falut, meg egy kutya-
bört nyert Róbertől Crude-
lis névvel, mert azon a né-
ven ismerte akkor a lovagot
mindenki az országban. Cru-
delis lovas lett a neve Ma-
gyarországon a nápolyi lo-
vagnak, aki valanikor verse-
ket szőtt és dalokat költött
egy szépséges fejedelemsz-
szonyhoz.

Egy augusztusi éjszakán
látomása volt a lovagnak, az
istenanya ünnepén megláto-
gatta a Királyasszony. Hab-
fehér ruhája hangtalanul
lebbent, fekete szeme szeret-
tettel simogatta végig az al-
vót, odasuhant az oldala
mellé, fölője hajolt és meg-
csókolta. Fehér kezébe vet-
te a régi lilomos kardot,
melyet ő afindékozott egy-
kor Nápolyban a lovagnak
és eltűnt vele, akár az álom.

Másnap reggel nem lelte
kardját a lovas, régi versek
elfeledett melódiák ébred-
tek benne, levetette páncél-
ját, odahagyta a király-
pompát és elment a falujá-
ba, az Ipoly mellé. De Bol-
dogasszony napján minden
esztendőben fölkereste a fe-
hérvári sirboltot és lilomok-
kal hintette be örök szerel-
mének, Katalin Máriának
holtestét.

szive. Kettétörte a lantját
és a kardját vette a kezébe.
Dölyfös nagyurak, idegen
horádák fenyegették a nem-
zet nyugalma. Ha a lovas
harcolni vágyott, megada-
tott rá neki bőven az alká-
lom.

Fürdött forró vérben sok-
szor a nemes toledói penge
és szerte az országban le-
gendák keltek szárnyra a lo-
vas bátorságáról és kegyet-
lenségéről. Irgalmatlanná
vált a nápolyi lantpengető,
nem ismerte a kegyelmet,
mert nem tudta, mi a fájdá-
lom, hiszen a szive ott zoko-
gott a királyasszony kihült
teste mellett a fehérvári sir-
boltban. Osztotta és idézte
a halált, de az mindig előtte
járt egy lépéssel. Bátorságá-
ért két falut, meg egy kutya-
bört nyert Róbertől Crude-
lis névvel, mert azon a né-
ven ismerte akkor a lovagot
mindenki az országban. Cru-
delis lovas lett a neve Ma-
gyarországon a nápolyi lo-
vagnak, aki valanikor verse-
ket szőtt és dalokat költött
egy szépséges fejedelemsz-
szonyhoz.

Egy augusztusi éjszakán
látomása volt a lovagnak, az
istenanya ünnepén megláto-
gatta a Királyasszony. Hab-
fehér ruhája hangtalanul
lebbent, fekete szeme szeret-
tettel simogatta végig az al-
vót, odasuhant az oldala
mellé, fölője hajolt és meg-
csókolta. Fehér kezébe vet-
te a régi lilomos kardot,
melyet ő afindékozott egy-
kor Nápolyban a lovagnak
és eltűnt vele, akár az álom.

Másnap reggel nem lelte
kardját a lovas, régi versek
elfeledett melódiák ébred-
tek benne, levetette páncél-
ját, odahagyta a király-
pompát és elment a falujá-
ba, az Ipoly mellé. De Bol-
dogasszony napján minden
esztendőben fölkereste a fe-
hérvári sirboltot és lilomok-
kal hintette be örök szerel-
mének, Katalin Máriának
holtestét.

szive. Kettétörte a lantját
és a kardját vette a kezébe.
Dölyfös nagyurak, idegen
horádák fenyegették a nem-
zet nyugalma. Ha a lovas
harcolni vágyott, megada-
tott rá neki bőven az alká-
lom.

Fürdött forró vérben sok-
szor a nemes toledói penge
és szerte az országban le-
gendák keltek szárnyra a lo-
vas bátorságáról és kegyet-
lenségéről. Irgalmatlanná
vált a nápolyi lantpengető,
nem ismerte a kegyelmet,
mert nem tudta, mi a fájdá-
lom, hiszen a szive ott zoko-
gott a királyasszony kihült
teste mellett a fehérvári sir-
boltban. Osztotta és idézte
a halált, de az mindig előtte
járt egy lépéssel. Bátorságá-
ért két falut, meg egy kutya-
bört nyert Róbertől Crude-
lis névvel, mert azon a né-
ven ismerte akkor a lovagot
mindenki az országban. Cru-
delis lovas lett a neve Ma-
gyarországon a nápolyi lo-
vagnak, aki valanikor verse-
ket szőtt és dalokat költött
egy szépséges fejedelemsz-
szonyhoz.

Egy augusztusi éjszakán
látomása volt a lovagnak, az
istenanya ünnepén megláto-
gatta a Királyasszony. Hab-
fehér ruhája hangtalanul
lebbent, fekete szeme szeret-
tettel simogatta végig az al-
vót, odasuhant az oldala
mellé, fölője hajolt és meg-
csókolta. Fehér kezébe vet-
te a régi lilomos kardot,
melyet ő afindékozott egy-
kor Nápolyban a lovagnak
és eltűnt vele, akár az álom.

Másnap reggel nem lelte
kardját a lovas, régi versek
elfeledett melódiák ébred-
tek benne, levetette páncél-
ját, odahagyta a király-
pompát és elment a falujá-
ba, az Ipoly mellé. De Bol-
dogasszony napján minden
esztendőben fölkereste a fe-
hérvári sirboltot és lilomok-
kal hintette be örök szerel-
mének, Katalin Máriának
holtestét.

szive. Kettétörte a lantját
és a kardját vette a kezébe.
Dölyfös nagyurak, idegen
horádák fenyegették a nem-
zet nyugalma. Ha a lovas
harcolni vágyott, megada-
tott rá neki bőven az alká-
lom.

Fürdött forró vérben sok-
szor a nemes toledói penge
és szerte az országban le-
gendák keltek szárnyra a lo-
vas bátorságáról és kegyet-
lenségéről. Irgalmatlanná
vált a nápolyi lantpengető,
nem ismerte a kegyelmet,
mert nem tudta, mi a fájdá-
lom, hiszen a szive ott zoko-
gott a királyasszony kihült
teste mellett a fehérvári sir-
boltban. Osztotta és idézte
a halált, de az mindig előtte
járt egy lépéssel. Bátorságá-
ért két falut, meg egy kutya-
bört nyert Róbertől Crude-
lis névvel, mert azon a né-
ven ismerte akkor a lovagot
mindenki az országban. Cru-
delis lovas lett a neve Ma-
gyarországon a nápolyi lo-
vagnak, aki valanikor verse-
ket szőtt és dalokat költött
egy szépséges fejedelemsz-
szonyhoz.

Egy augusztusi éjszakán
látomása volt a lovagnak, az
istenanya ünnepén megláto-
gatta a Királyasszony. Hab-
fehér ruhája hangtalanul
lebbent, fekete szeme szeret-
tettel simogatta végig az al-
vót, odasuhant az oldala
mellé, fölője hajolt és meg-
csókolta. Fehér kezébe vet-
te a régi lilomos kardot,
melyet ő afindékozott egy-
kor Nápolyban a lovagnak
és eltűnt vele, akár az álom.

Másnap reggel nem lelte
kardját a lovas, régi versek
elfeledett melódiák ébred-
tek benne, levetette páncél-
ját, odahagyta a király-
pompát és elment a falujá-
ba, az Ipoly mellé. De Bol-
dogasszony napján minden
esztendőben fölkereste a fe-
hérvári sirboltot és lilomok-
kal hintette be örök szerel-
mének, Katalin Máriának
holtestét.

esy Gyula

gesküdt, hogy
jak, mely az aja-
a, az enyém lesz
pedig maradnak
rek...
maradtunk és jár-
fehér, aszkétikus
t szemmel, lezárt
yett, hogy láttuk
na az élet csodás
melyeket kínálga-
gy késon ébről
álmódzó; de a
se ébredt fel.
or már évek tel-
küdelemben. En
ságróskodtam, ő
tt valami kis szer-
keservesen pana-
leiben, hogy sem-
aló szerepet nem
Mikor egyszer le-
s vidéki városba,
at volt s a dírek-
hogy adjon neki
egész leplezetlenül
hogy nem lesz be-
mmi, mért osto-
ges...
e azután csak kez-
zet kapni. Az el-
repét mikor eljät-
lementem. Óriási
Előadás utáni na-
együtt voltunk
egyszerre csak
ény nélkül a ka-
d magát:
ki utazik rám s én
igérek mindent;
akiknek tudom,
nemesak igéni:
nom, rosszá kell
mielőtt másé len-
karok lenni, mert
ek.
ostobán ideális
ben - otthagytam.
n kell nekem, aki
g felé induló ut-
sna képp, odadob-
beszülését.
ottad magad s el-
és többé nem is
i...
te voltál az a esa-
egyszer nekem
Mindjárt is rád
volna.
esasi?
od, ezt a történe-
most nekem el-
is elbeszélte egy
ra utáni bizalmas
Majdnem szó-
mondta el, mint
yezve beszélt ar-
egényről, arról a
ról persze csak
hogy az te vagy.
igen mondta.
etlen volt az a
szerettem... és ép-
eggyé nem lehet-
emlékezem, koc-
esasi egészségé-
névét sehogyse
mondani. Mikor
gy ki volt, csak
jtogatta:
olt, eszéi volt...
let, költő ur?
y esillogna a sze-
a szemem mind-
mintha könnyes
esodálatos! Ő is
a császárról be-
ezt mondta...

A TUDOMÁNY VILÁGÁBÓL

BOLDOGULÁS ÉS BOLDOGSÁG

Mert ez a kettő — nem egy, s szinte megtagadva minden közönséget az eszmények ragyogó világával, kárhóztatunk mindent, a mi a közvetlen hasznót hajtó gyakorlatiassággal ellenkezik, s látszatra ki záróan a szépnak szolgálatában áll. "Az élet anyagi oldalára kell csupán gondot fordítani, mert csak így boldogulhatunk" — mondják e megint túlzásba eső, egyoldalú felfogás nekítüzesedett apostolai, s nem

gondolnak arra, hogy a boldogulás még nem jelent szükségszerűen boldogságot is. Küzdtem, győztem, boldogultam — De nem éltem boldogul! — zengette a költői megindultság hangján, de az életigazság erejével egyik megkapó versében Dóczy Lajos, érezhetően és érthetően fejezve ki a különbséget, a mi a formai előhaladás, a külső siker, a mások előtt boldogságnak tetsző boldogulás — és a csapások, veszteségek sikertelenség közepett is, a bár látható eredmény nélkül, de a becsülettel teljesített kötelesség felemelő tudata szülte igazi boldogság között van.

Legyünk dolgozók, törjünk reális célokra, fogjuk meg az eke szarvát a kalapács nyelét — ha kell, a szó szoros értelmében is, — de ne feledjük, hogy nemesebb értelemben vett igazi boldogságot az emberi lélek a felfogásnak és világnézetnek csak abban a magasabb régiójában érhet el, a hol az eszmények, az ideálok élnek és ragyognak. Nem a hű képzelt eszleimre, lidérefényeire, hanem azokra a komoly tartalommal bíró és az élet eleven színeiben fénylő eszményekre kell itt gondolnunk, a melyekről egy költői lelki francia tudós azt írta egyszer, hogy azok nem egyebek, mint bizonyos távolságban lévő igazságok.

Lehetett-e és kellett-e ez valaha jobban hangsúlyoznunk, mint éppen most, mikor egyéni és családi, társadalmi és állami életünk minden vágya a törekvése, célja — egy nagy eszmény szolgálatába kell hogy szegődjék?! A régi nagy Magyarország feltámasztása ez az eszmény, melyről ama lelkes francia mondása nyomán törhetetlen bizalommal kell bízunk, hogy azt előbb-utóbb — ha talán hosszú és bizonyára küzdelmes uton is — de el fogjuk érni és a most csak elmondott eszmény kézzelfogható valósággá válik.

De az eszmények ápolásához — s így ennek az eszménynek ápolásához is — a mindennapi komoly munka mellett és az isteni Gondviselésbe vetett rendíthetetlen hiten kívül a lélek ünnepi emelkedettségére, az érzések finomságára, a gondolkodás választékosságára is szükségünk van. Használjuk a boldogulás eszközeit, de ne tévesszük szem elől, mint célt, a boldogságot: a legszigorubb bírálat nyomán való megelégedést önmagunkkal. A "gyakorlatiasság" népszerűvé vált jel-szava ne térítsen el bennünket arról az utról, a mely a "szép"-nek költői világába visz, s a régi görögök példájára a "kalokagathia"-t tűzve ki életlélvül — igyekezzünk a szepet a jóval egyesíteni.

Azelőtt akkor volt kétségbeesve — bár ok nélkül — a középosztálybeli magyar család, ha egy-egy sarja, a ki sehogyan se akart a latin nyelv rejtelmeibe behatolni, kereskedői vagy ipari pályára lépett. Most akkor rémül el az apa, ha fia azzal áll elő, hogy nem ugynevezett gyakorlati pályára kíván lépni, hanem tudós, tanár, író, vagy művész szeretne lenni.

Alaska is, hogy érintkezni tudjanak mindazokkal, akikkel összeköttetésbe kerülnek. Megtanítják őket az asztalos ipar alapelemeire, házépítésre, főzésre és varrásra. Némelyik kerületben megtanulták a veteránkertészetet és a különböző természetű fözlekekkel halból, húsból és különböző kannás eledelből álló étrendjüket sokkal változatosabbá tették.

A telepeken a tanítók és ápolók egészségügyi felügyelők is, gyakran megvizsgálják a házakat, ügyelnek arra, hogy a szemetet megfelelő módon távolítsák el, szóval odahatnak, hogy a bennszülöttek a közegészségügyi szabályoknak megfelelően életmódot folytassanak. A telepeseket ráveszik, hogy kezdték volna konyhóikat kényelmesebb házakkal eszereljék fel. Lehetővé teszik kooperatív vállalkozások megteremtését a bennszülöttek tőkájének ügyes felhasználásával. Igen sok telepen az iskola minden közérdekű ügynek központja és előmozdítója.

Azelőtt a Bering szoros partjain és az Északarkai tenger mentén valamint Alaska távoli vidékein az eszkimók értékes prémeiket, elefántcsontjukat és halesontjukat esak is a helyi kereskedők útján hozhatták forgalomba, ennek az volt az eredménye, hogy az eladók rendszerint igen alacsony árat kaptak áruikért és a helyi kereskedőkkel szemben állandóan tartozásban voltak. De most, miután tudomást szereztek a csomagposta és expressz küldési módokról, számos iskolai nevelésben részesült eszkimó a róka, hiúz és görény prémeiket, valamint az elefánt- és halesontot Seattlebe küldi az alaskai osztály vezetőségéhez, mely viszont a Seattle Furs Agency útján az árut az előírt szabályok szerint nyilvános árveréseken adja el. Ennek az eljárásnak az eredménye, hogy a legtöbb bennszülött megkapja áruikéinek teljes ellenértékét.

Alaska északi és nyugati partjain a bennszülöttek részére a legnagyobb átlás határozottan a rénszarvas tenyésztés bevezetése volt.

1892-ig Alaskában nem voltak rénszarvasok. Ebben az esztendőben Dr. Sheldon Jackson kezdeményezésére egynehány jótékony ember közadakozása folytán lehetővé tették az első rénszarvas szállítmány behozatálát. A Bureau of Education és a Revenue Cutter

Service együttesen szállítottak Alaskába Szibériából 171 rénszarvast. A behozatalt egészen 1902-ig folytatták és ezalatt 1280 rénszarvast importáltak Alaskába. Ma azonban körülbelül 180,000-re rug a számuk és szét vannak osztva Point Barrow és az alaskai félsziget között. A rénszarvasok összértéke három millió dollár és kétharmadrészben a bennszülöttek tulajdonát képezik.

Alaska nevelésügyének nagyon fontos része a rénszarvas tenyésztés, az iskolák kerületi felügyelői a rénszarvas tenyésztésnek is vezetői, az amerikai iskolák tanítói azok a területeken, melyeknek a rénszarvas tenyésztés ismeretes, hivatalból élén állanak a rénszarvas tenyésztésnek is. A rénszarvasok kiosztása is megfelelő módszerrel történik. A helyi felügyelők választják ki azokat a szorgalmas és törekvő fiatal embereket, akik rénszarvasokat kapnak és három éven át mint tanulók szerepelnek, ezek minden év végén megkapják az előírt számú rénszarvas állományt. A három tanuló év eredményes leteltével a tanulóból pásztor lesz a kerületben, de továbbra is az iskolai felügyelő hatáskörében és felügyelete alatt marad. A szabályoknak megfelelően a pásztor újabb tanulókat állít fel és így a rénszarvas tenyésztés mindig nagyobb és nagyobb arányokat öltve szépen terjed.

ALASKA

gondolnak arra, hogy a boldogulás még nem jelent szükségszerűen boldogságot is.

Küzdtem, győztem, boldogultam — De nem éltem boldogul! —

zengette a költői megindultság hangján, de az életigazság erejével egyik megkapó versében Dóczy Lajos, érezhetően és érthetően fejezve ki a különbséget, a mi a formai előhaladás, a külső siker, a mások előtt boldogságnak tetsző boldogulás — és a csapások, veszteségek sikertelenség közepett is, a bár látható eredmény nélkül, de a becsülettel teljesített kötelesség felemelő tudata szülte igazi boldogság között van.

Legyünk dolgozók, törjünk reális célokra, fogjuk meg az eke szarvát a kalapács nyelét — ha kell, a szó szoros értelmében is, — de ne feledjük, hogy nemesebb értelemben vett igazi boldogságot az emberi lélek a felfogásnak és világnézetnek csak abban a magasabb régiójában érhet el, a hol az eszmények, az ideálok élnek és ragyognak. Nem a hű képzelt eszleimre, lidérefényeire, hanem azokra a komoly tartalommal bíró és az élet eleven színeiben fénylő eszményekre kell itt gondolnunk, a melyekről egy költői lelki francia tudós azt írta egyszer, hogy azok nem egyebek, mint bizonyos távolságban lévő igazságok.

Lehetett-e és kellett-e ez valaha jobban hangsúlyoznunk, mint éppen most, mikor egyéni és családi, társadalmi és állami életünk minden vágya a törekvése, célja — egy nagy eszmény szolgálatába kell hogy szegődjék?! A régi nagy Magyarország feltámasztása ez az eszmény, melyről ama lelkes francia mondása nyomán törhetetlen bizalommal kell bízunk, hogy azt előbb-utóbb — ha talán hosszú és bizonyára küzdelmes uton is — de el fogjuk érni és a most csak elmondott eszmény kézzelfogható valósággá válik.

De az eszmények ápolásához — s így ennek az eszménynek ápolásához is — a mindennapi komoly munka mellett és az isteni Gondviselésbe vetett rendíthetetlen hiten kívül a lélek ünnepi emelkedettségére, az érzések finomságára, a gondolkodás választékosságára is szükségünk van. Használjuk a boldogulás eszközeit, de ne tévesszük szem elől, mint célt, a boldogságot: a legszigorubb bírálat nyomán való megelégedést önmagunkkal. A "gyakorlatiasság" népszerűvé vált jel-szava ne térítsen el bennünket arról az utról, a mely a "szép"-nek költői világába visz, s a régi görögök példájára a "kalokagathia"-t tűzve ki életlélvül — igyekezzünk a szepet a jóval egyesíteni.

Azelőtt akkor volt kétségbeesve — bár ok nélkül — a középosztálybeli magyar család, ha egy-egy sarja, a ki sehogyan se akart a latin nyelv rejtelmeibe behatolni, kereskedői vagy ipari pályára lépett. Most akkor rémül el az apa, ha fia azzal áll elő, hogy nem ugynevezett gyakorlati pályára kíván lépni, hanem tudós, tanár, író, vagy művész szeretne lenni.

Alaska északi és nyugati partjain a bennszülöttek részére a legnagyobb átlás határozottan a rénszarvas tenyésztés bevezetése volt.

1892-ig Alaskában nem voltak rénszarvasok. Ebben az esztendőben Dr. Sheldon Jackson kezdeményezésére egynehány jótékony ember közadakozása folytán lehetővé tették az első rénszarvas szállítmány behozatálát. A Bureau of Education és a Revenue Cutter

Service együttesen szállítottak Alaskába Szibériából 171 rénszarvast. A behozatalt egészen 1902-ig folytatták és ezalatt 1280 rénszarvast importáltak Alaskába. Ma azonban körülbelül 180,000-re rug a számuk és szét vannak osztva Point Barrow és az alaskai félsziget között. A rénszarvasok összértéke három millió dollár és kétharmadrészben a bennszülöttek tulajdonát képezik.

Alaska is, hogy érintkezni tudjanak mindazokkal, akikkel összeköttetésbe kerülnek. Megtanítják őket az asztalos ipar alapelemeire, házépítésre, főzésre és varrásra. Némelyik kerületben megtanulták a veteránkertészetet és a különböző természetű fözlekekkel halból, húsból és különböző kannás eledelből álló étrendjüket sokkal változatosabbá tették.

A telepeken a tanítók és ápolók egészségügyi felügyelők is, gyakran megvizsgálják a házakat, ügyelnek arra, hogy a szemetet megfelelő módon távolítsák el, szóval odahatnak, hogy a bennszülöttek a közegészségügyi szabályoknak megfelelően életmódot folytassanak. A telepeseket ráveszik, hogy kezdték volna konyhóikat kényelmesebb házakkal eszereljék fel. Lehetővé teszik kooperatív vállalkozások megteremtését a bennszülöttek tőkájének ügyes felhasználásával. Igen sok telepen az iskola minden közérdekű ügynek központja és előmozdítója.

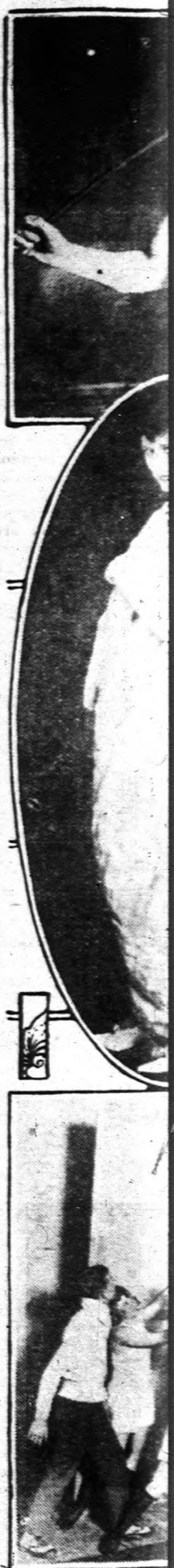
Azelőtt a Bering szoros partjain és az Északarkai tenger mentén valamint Alaska távoli vidékein az eszkimók értékes prémeiket, elefántcsontjukat és halesontjukat esak is a helyi kereskedők útján hozhatták forgalomba, ennek az volt az eredménye, hogy az eladók rendszerint igen alacsony árat kaptak áruikért és a helyi kereskedőkkel szemben állandóan tartozásban voltak. De most, miután tudomást szereztek a csomagposta és expressz küldési módokról, számos iskolai nevelésben részesült eszkimó a róka, hiúz és görény prémeiket, valamint az elefánt- és halesontot Seattlebe küldi az alaskai osztály vezetőségéhez, mely viszont a Seattle Furs Agency útján az árut az előírt szabályok szerint nyilvános árveréseken adja el. Ennek az eljárásnak az eredménye, hogy a legtöbb bennszülött megkapja áruikéinek teljes ellenértékét.

Alaska északi és nyugati partjain a bennszülöttek részére a legnagyobb átlás határozottan a rénszarvas tenyésztés bevezetése volt.

1892-ig Alaskában nem voltak rénszarvasok. Ebben az esztendőben Dr. Sheldon Jackson kezdeményezésére egynehány jótékony ember közadakozása folytán lehetővé tették az első rénszarvas szállítmány behozatálát. A Bureau of Education és a Revenue Cutter

Service együttesen szállítottak Alaskába Szibériából 171 rénszarvast. A behozatalt egészen 1902-ig folytatták és ezalatt 1280 rénszarvast importáltak Alaskába. Ma azonban körülbelül 180,000-re rug a számuk és szét vannak osztva Point Barrow és az alaskai félsziget között. A rénszarvasok összértéke három millió dollár és kétharmadrészben a bennszülöttek tulajdonát képezik.

Képe

DIVAT és MŰVÉSZET

Képek mindenfelől—mindenkiről

Gaetone Antelmi, egy brooklyni olasz, aki úgy harapja a vasat mint honfitársai a makarónt.

Giovanni Martinelli, a világhírű tenorista és családja

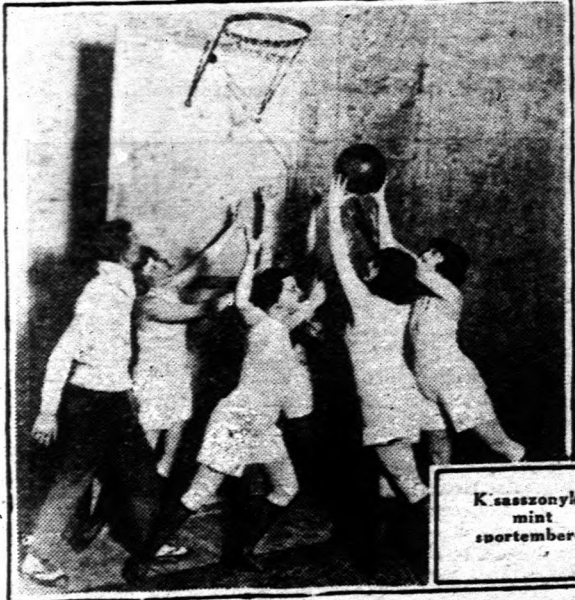

"Egy rózsaszál szebben beszél"

Anita Stewart legújabb kabátja.

A J. J. ...

Kisasszonyok mint sportemberek

Crepe de Chine ruha a Long Champson, Párisban.

Mack Sennet újabb szépségét a tengerparton.

szó szoros
ne feled-
értelem-
ságot az
ogásnak és
abban a
n érhet el.
az ideálok
k. Nem a
almaira, li-
azokra-a
biró és az
ben fénylő
t gondol-
egy költői
zt írta egy-
em egyebek,
ságban lé-
ellett-e ezt
hangsúlyoz-
nost, mikor
társadalmi
minden vá-
elja — egy
látába kell
A régi
feltámasz-
ny, melyről
mondá-sa
bizalom-
hogy azt
talán hosz-
küzdelmes
fogjuk érni
mondott esz-
valósággá
ápolásához
eszménynek
mindennapi
ellett és az
vetett ren-
vül a lélek
ségére, az
a gondol-
ságára is
Használjuk
zeit, de ne
mint célt,
egszigorubb
megelége-
A "gyakor-
vé vált jel-
bennünket
mely a
világába
ők példájá-
t" tüze
ékezzünk a
esíteni.
t kétségbe-
kül — a
agyar sa-
arja, a ki
a latin
behatolni
ri pályára
rémül el
zal áll elő-
ett gyakor-
lépni, ha-
író, vagy
ni.
ek a fiak-
emzeti élet
ellemi élet
rtozik, ab-
nyozhatnak
unka baj-
zzük le a
azokat, a
magáért a
művészetet
tért szere-
het, hogy
a kevésbé
de azért
abban a
nélkülöz-
gy hazánk
ünk újra

VIDÁM PILLANATOK

Leánykérés az őskorban.

— Andorka, te cigarettáztál?
— De mamuska, hogy tudsz csak ilyet feltételezni rólam?

A mama: Ejnye, otthon felejtettem a cigarettámat.
A tizenkét éves kislány: Szabad megkínálnom a sajátomból?

— Jaj drága kis felségem, de elrontottam az ebédet a gyomrommal.
— Nem baj drága. Van benne bizonyos megnyugtató, hogy együtt szenvedünk.

Az ujdonsült ügyvéd: Mariska, ez az idegeimre, megy, ez a folytonos várás a kliensekre, akik nem jönnek. Mít lehetne csinálni?
— Rendezünk veszekedést a szomszédokkal.

— Na, milyen volt a party tegn'p este?
— Amig visszaemlékszem, addig nagyon jó volt.

MOZIFELVÉTEL.

A színész — a levegőben — Rendező ur, engem most ez a vadállat ledob a völgybe?
— Sur.
— Hisz akkor kitorom a nyakamat.
— Az nem baj. Maga ugye fordít többet elő a színpadon.

A MA

A kis sáskát, a Madárijesztő orrára Trisza és Pon megjelölt koricsában, nem vetették egyikük sem. A sáskát ricalevélen ült, nehézségek között. Csak akkor jött meg a sáskát, amikor a madárijesztő háját ismét kitörték, és így az újból talpra állt.
— Hallo, Trisza!
— Én vagyok Bill kapitány, mit csinált belőlem jászótt boszorkány.

Halk volt a hang, megértette. Igen megértte, amint a beszélő tekintett. Csak amikor a falbát észrevette, hitte el, hogy Bill kapitány előtté esipet kis sáskában.

— Oh, Bill kapitány! Bill kapitány! Milyen len dolog történt magamondotta Trisza zokogva.
— Ne sírj, Trisza, nyerem én még az orromat.

Trisza megvigasztalás, ugyancsak fájt neki, tetlen volt a boszorkány szemében. Nem tudta, hogy a Félzeműt.

Ekkor közbeszólt a Madárijesztő. Kijelentette, hogy az ő országának a királya majd segít Bill kapitánynak.

Most már csak a királyi társaságból, Trisza hercegnő is. Mivel indítványára haditanítottak első sorban a Glóriának és Pontnak, mint segítsenek.

Mivel Madárijesztő, hogy Kegyetlen király, a trónt, a királyi atyjának a megöletésére zett meg, bár Pon lettette meg a trón, a királyi ura Glória atya volt, va a trónra joggal ültethető.

Elhatározták, hogy Pont a királyhoz s felják vele, hogy mondja a trónról. Pont szívesen bár tudta, hogy külső veszélyes. Bejutott a királyi udvaroncái által.

Gyönyörű terebélyes állott a kertünk, az esztendőről-esztendőre zott a nagy istenálde, szép piros almák a fák lehúzták az ágait, és öklönyi Gabi fiam lett pipiskednie, hogy leszakassza a fáról. Talán azért is szeret nagyon a gyümölcsöket nyázni. Mert ott tansz nap és nézte, hogy tömérdek alma. Az esős is lehetett volna. Senki se vigyázott a fák almáira és a gyümölcseire, mint.

De el is kelt az esősben, különösen a mafa körül a esős. a mi almánk ott a végiben és egyik-másik zony át is nyúlt a szomszédok kertjébe.

A MADÁRIJESZTŐ

Eibeszéli Józsi bácsi

(Tizennegyedik folytatás.)

A kis sáskát, amely leugrott a Madárijesztő orráról, amikor Trisza és Pon megjelentek a kucoricsában, nem vette észre egyikük sem. A sáska egy kukoricalevelet ült, nehogy összetapossák. Csak akkor mozdult innét, amikor a madárijesztő ruháját ismét kitömték gázgazzal s így az újból talpraállhatott.

Hallo, Trisza! Ide nézz. Én vagyok Bill kapitány. Nézd mit csinált belőlem az az átkozott boszorkány.

Halk volt a hang, de Trisza megértette. Igen megijedt a leánya, amint a beszélő sáskára tekintett. Csak amikor a sáskának a falábát észrevette, akkor hitte el, hogy Bill kapitány van előtte esipet kis sáska alakjában.

Oh Bill kapitány, édes Bill kapitány! Milyen kegyetlen dolog történt magával, — mondotta Trisza zokogva.

Ne sírj, Trisza! Visszanyerem én még az eredeti alakomat.

Trisza megvigasztalódott, de ugyancsak fájt neki, hogy tehetetlen volt a boszorkánnyal szemben. Nem tudta jól elverni a Félseműt.

Ekkor közbeszólt Madárijesztő. Kijelentette, hogy Glórida, az ő országának a királyleánya majd segít Bill kapitányon is.

Most már csak Jack hiányzott a társaságból. Itt volt Glórida hercegnő is. Madárijesztő indítványára haditanácsot tartottak első sorban afölött, hogy Glóriának és Ponnak ügyén mint segítsenek.

Mivel Madárijesztő is tudta, hogy Kegyetlen király csak bitorolja a trónt, amelyet Pon atyjának a megölésével szerzett meg, bár Pon atyját se illette meg a trón, annak igazi ura Glórida atyja volt, ennél fogva a trónra joggal csak Glórida ültethető.

Elhatározták, hogy elküldik Pont a királyhoz s felszólíttatják vele, hogy mondjon le a trónról. Pont szívesen ment, bár tudta, hogy küldetése igen veszélyes. Bejutott a kastélyba az udvaroneai által körülvett

királyhoz. Eppen akkor ért oda, amikor Googly Goot felelősségre vonta a királyt azért, amit Glóriával tetetett.

— Pon az oka mindennek, mondotta Googly Goot. Ekkor a király Ponnhoz fordult.

— Mit keressz itt, te gazember? — kérdezte.

— Azért jöttem, válaszolta bátran Pon, hogy felszólítsam fenségedet a trón átadására.

— Kinek adjam át a trónt? — kérdezte dühös esodálkozásal a király.

— Madárijesztőnek s majd az ráülteti azt, akit jogosan megillet, — válaszolta Pon.

Erre már elfogyott a király türelme. Fejbeközlött a Pont a pálcájával. A fiu úgy elszaladt, mintha ott se lett volna.

Amikor visszaérkezett a társaihoz, Madárijesztő kíváncsian kérdezte, hogy lemondott-e a király.

— Nem, de engem alaposan elvert, világosította fel Pon.

Trisza sajnálkozott, de Glórida nem lett szomorubb.

Madárijesztő dühösen jelentette ki, hogy most már kényseríteni fogja a királyt a trón átadására. El is indult mindjárt, kezében egy pálcikával, amelyet a közelben talált.

No, de mi lesz Jack urfival? Hová bujdosott el a gyenge idegzetű fiucska? Amint a király kastélyából elvándorolt, találkozott kint a pusztán egy ürgevel. Az ürge megkérte, hogy esendően menjen el az ürgegyük mellett, mert aluszta a kis ürgek.

Jack engedelmességet s tovább haladt fűtűrészeve. Közben ismét megszólította valaki.

Hallgass el, ne fűtűlj, idegessé tesz!

Jack egy öreg baglyot látott. Az mordult rá ilyen barátság-talanul.

Jack tovább ment. Elérkezett egy farmházhoz. A farmer és a felesége jó ebédet adtak neki. Beszélni nem tudott velük, mert a farmer süket volt, az asszony meg néma. Nem tudott tőlük utbaigazítást kapni.

Amint szomorúan ballagott, egyszer csak találkozott Irk-

kel, a csodamadárral. Az Irk elmondotta, hogy szerencsésen hazatalált, a szülőföldje a közelben van s éppen igyekezik vissza Triszához meg Bill kapitányhoz, hogy meg tudja, mint vannak.

Jack elmondotta, hogy minden történt velük. Az Irk

hallva Bill kapitány bajját, azonnal el akart indulni. Fölvette hátára Jacket és fölrepült vele a magasba. Elindultak s hamarosan rákaptak Triszára, aki Pon és Glórida társaságában volt. Meglepődött Irk, amidőn Bill kapitányt sáskakalában látta.

Megígérte Irk, hogy maga megy a Kegyetlen király és a Félsemű boszorkány megbüntetésére. Kijelentette, hogy előbb hazarepül s onnét sok madártársával tér vissza.

A Madárijesztő közben a királyi kastélyba ment s meg se állt, amíg a király elé nem jutott.

— Ki vagy te? — kérdezte a király a hetyke legénytől.

— Én vagyok Madárijesztő s felszólítalak téged, hogy add meg magad, mert e peretől kezdve nem vagy király többé, hanem az én foglyom.

A király meghökélt s érdeklődött, hogy miért is kellene öneki megadnia magát.

— Azért, mert túl kegyetlen vagy, semhogy méltó volnál egy ilyen szép ország kormányzására. Ne feledd, hogy ez az ország része az én hazámnak, annak királynője nevében ezen nem elesaplak téged.

A király igen megijedt, mert tudta, hogy Madárijesztő igazat mond, csak hogy nem adhatta egykönnyen meg magát. Erőtelve jót nevetett a felszólításon.

Madárijesztő azonban nem tréfált. Hátrafordult s így szólt az összesereglett néphez.

— Ezzel kijelentem a királynő nevében, hogy ez az ember nem király többé ennek a társországnak. A jogos utalódó ettől a peretől kezdve Glórida hercegnő. Kérem a népet, hogy legyen hűséges a királylányhoz.

A nép felelemmel tekintett a királyra, akit szívből gyűlölt, de látszólag megtört. Kegyetlen, most irtózatossá haragra lobbant. Felemelte pálcáját s nagyot ütött Madárijesztő fejére. A furcsa ember összeesett a csapás súlya alatt, de hamarosan talpra ugrott s a pálcájával úgy elverte a gonosz királyt, hogy az jajgatott kinyilván.

(Folytatása következik.)

A KIS TÁNCOSNŐ

Ez a bájos leánya nem a mesékben szereplő Trisza, hanem Cleveland egyik kis west side-i magyar táncosnője, Koterba Mancika. Nagy öröme talik benne az útleinek, Koterba Jánosnak és nejeinek, szül. Nádassy Mariának, meg a nagymamának, öz. Nádassy Lászlónak. Mancika nemcsak táncolni fog az Önképzőkör egyik ünnepélyén. Van-e még több ilyen bájos kis magyar táncosnő Amerikában? Hadd lássuk! Hadd mutassa be Józsi bácsi az arcképüket.

AZ ALMA

Gyönyörű terebélyes almafa állott a kertünk végében és esztendőről-esztendőre roskadozott a nagy istenáldástól. A szép piros, almák a földig is lehúzták az ágait és még az öklömmel Gabi fiannak se kellett pipiskednie, hogy elérje és leszakassza a fáról oszonnáját. Talán azért is szeretett olyan nagyon a gyümölcsösben tanyázni. Mert ott tanyázott egész nap és nézte, hogy érik a tömördek alma. Akár almacsész is lehetett volna belőle. Senki se vigyázott jobban a vén almafára és izes, zamatos gyümölcseire, mint ő.

De el is kelt ám a gyümölcsösben, különösen pedig az almafa körül a csész, mert hogy a mi almánk ott állott a kert végében és egyik-másik ága bizony át is nyult a kerítésen a szomszédék kertjébe. A szom-

szédéknek pedig szintén volt almakedvelő fiaiskájuk, ha nem is volt almafa a kertjükben. De volt e helyett a miénkben és az a másik kertbe is átkinálta mosolygó, piros gyümölcseit. Pedig nem is kellett volna olyan nagyon kinalgatnia. A nélkül is leszakasztotta volna a falánk kis Ferkó, a szomszédék Ferkója. Azaz hogy nem is volna. Le is szakasztotta, ám a mi kis almacsészünk rajta esipete és átkináltott a kerítésen:

— Hohó, Ferkó, az a mi almánk almája!

Ferkó mosolygott:

— De a mi kertünkben érlelte meg a napsugár! — kiáltotta vissza.

Most megint Gabi kiáltott:

— De mi öntöttük a fáját!

Ferkó felsőbbégesen mosolygott most is. Hiszen beszélhet Gabi, amit akar, az ő kezében

van az alma! Így hát az övé is az. Azt tehet vele, amit akar...

Forgatta, forgatta a mosolygó, szép piros almát és a szemével talán már falatozott is belőle, amikor Gabi megint átkináltott:

— Add hát vissza az almát!

— Nem adom.

De most mintha eszébe jutott volna valami, hangosan elnevette magát és így szólt:

— Tudod mit? Visszaadom az almát. De csak egy feltétellel. Ha eltalálok, hogy mit csinállok vele.

— No bizony, ez fogas kérdés volt. Nehéz erre megfelelni.

De Gabi megfelelt:

— Nem fogod visszaadni az almám? — kiáltotta át.

Nem adod vissza, mert megéshed.

Fölkaecagott most a szomszéd-

ék Ferkója:

— Ha el is találtad, hogy mit teszek, ha nem is, nem kell visszaadnom az almát.

— Ugyan már miért? — kérdezte Gabi.

— Mert ha igazat mondtál, hát a saját szavaid szerint, meg fogom enni az almát. Ha pedig nem találtad el az igazat, hát akkor nem adom vissza, mert ebben megegyeztünk.

Most aztán Gabi volt a sor, hogy ő nevéssen. Nevetett is büszkén, mint aki tudja, hogy neki van igaza:

— Ohó! — kiáltotta. — Nem oda Buda! Akár így, akár úgy, de vissza kell adnod az almát.

— Már meg miért? — kérdezte a szomszédék Ferkója.

— Vissza kell adnod, mert ha eltaláltam, hogy mit akarsz tenni az almával, hát vissza-

kell adnod, hiszen ebben megegyeztünk. Ha meg nem találtam el és te nem fogod megenni az almám, hát akkor meg annál is inkább vissza kell adnod, mert hiszen nem akartad megenni.

— Még talán most is ezen vitatkoznak, ha szerencsére el nem nézek a gyümölcsösbe. De most aztán, ahogy a két gyerek megpillantott engem; mind a kettő engem akart birájanak, hogy ki legyen az alma.

Én pedig elkértem Ferkótól az almát, elővettem a zsebkésemet, kettévágtam a vitás gyümölcsöt és egyik felét Ferkónak, másik felét Gabinak adtam:

— Mind a kettőtöknek igazatok van, gyerekek. És ha másért nem, hát azért, mert olyan ügyesen tudtok okoskodni, megérdemel mind a kettőtök egy-egy fél almát.

JÖN A SZESZÉLYES TAVASZ HOGY SEGITSÉN A

JÁRVÁNYNAK

Tagadhatatlan, hogy az influenza és a tüdőgyulladás hülés útján épugy megkapható, mint ragály következtében. Télen és tavasszal a nedves időben ritka ember kerül el a hülést. Ne feledjük, hogy a hülést igen komolyan kell venni, rendes időben is, hát még járvány idején. Sok könnyelmű ember életével fizetett már azért, hogy csekélységnek gondolt hülését nem igyekezett azonnal elmulasztani.

Védekezzék a hülés ellen!

amit spanyol vagy orosz influenza, tüdőgyulladás, tüdővész és — halál követhet. Ne feledje, hogy az Ön élete, ereje, egészsége, nem csupán az Öné, van ahoz köze családjának, minden hozzátartozójának.

Szerezze be a védőszereket, azokat a hirneves Partos-féle orvosságokat, amelyeket az itt közölt

SÜRGŐS RENDELÉSI IVEN ajánlunk

SÜRGŐS RENDELÉSI IV		dollár	cent
PARTOLA hashajtó, vér és gyomortisztító cukorka, ára nagy dobozonként \$1, 6 nagy dobozzal csak \$5.00			
PARTOGLORY idegerősítő gyógyital, nagy üvegenként \$1.00, hat nagy üveggel csak \$5.00			
LIRO fejfájás elleni kitűnő szer ostryákban, nagy dobozonként \$1.00, 6 nagy dobozzal csak \$5.00			
PARTOCOUGH köhögés, hörghurut, tüdőhurut, gége és légcsőhurut ellen: kitűnő szer a légzőszervek mindenféle meghülése ellen, nagy üvegenként \$1., 6 nagy üveggel csak \$5			
PEMETE CUKORKA köhögés és torokbaj ellen, adagonként 15 cent, 8 adaggal \$1.00			
PARTOS-FÉLE RHEUMA POROK köszvény és hülés ellen, nagy dobozonként \$1.00, 6 nagy dobozzal csak \$5.00			
KÁRPÁTI MELL-TEA nátha, köhögés, fejfájás és mellfájás ellen, dobozonként 35 cent, 3 nagy dobozzal csak \$1.10			
Összesen			
A rendelő neve és pontos közelebbi címe:			

Ezekre szüksége van minden családnak, mert nem tudni, melyik tagja kapja még az influenzát, tüdőgyulladást vagy a hülést. Egyetlen pillanatig se várjon mostan. — Válassza ki azt a szert, amelyre Önnek máris szüksége van, vagy lehet a jövőben, írja be, hogy mit rendel, vágja ki azután a lapból ezen SÜRGŐS RENDELÉSI IVET és a pénzzel együtt a következő pontos címre küldje be:

PARTOS PATIKA

160 SECOND AVE., NEW YORK, N. Y.